

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Zhodnocení nebankovních úvěrů a půjček na finančním trhu České republiky

Evaluation of Non-banking Loans and Credits in the Financial Market in the Czech Republic

Student: Josef Odehnal

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Emil Adámek, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Josef Odehnal**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R027 Národní hospodářství
Téma: Zhodnocení nebankovních úvěrů a půjček na finančním trhu České republiky
Evaluation of Non-banking Loans and Credits in the Financial Market in the Czech Republic

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretické aspekty nebankovních půjček a úvěrů
 3. Vývoj nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice
 4. Zhodnocení nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOHNAL, Jakub. *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-76-9.
KALABIS, Zbyněk. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.
REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Emil Adámek, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018
Datum odevzdání: 10.05.2019

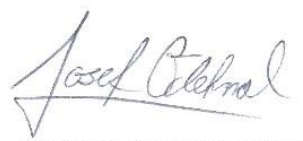

Ing. Jiří Balcar, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 3.5. 2019

Josef Odehnal

Poděkování

Chtěl bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce, Ing. Emilu Adámkovi, Ph.D., za konzultace a veškeré odborné rady a připomínky, které mi během vypracovávání bakalářské práce poskytl. Zároveň bych chtěl poděkovat své matce, které mě během celého studia podporovala.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Teoretické aspekty nebankovních půjček a úvěrů	6
2.1	Půjčka vs. úvěr.....	6
2.2	Úrok	7
2.3	Úroková míra	8
2.3.1	Roční procentní sazba nákladů.....	8
2.4	Obchodní banky vs. nebankovní společnosti	9
2.4.1	Lichva.....	10
2.5	Finanční trhy.....	11
2.6	Hrubý domácí produkt.....	12
2.7	Ekonomický cyklus	13
2.8	Nezaměstnanost	15
2.9	Inflace	18
3	Vývoj nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice	22
3.1	Vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů v České republice	22
3.2	Největší poskytovatelé nebankovních úvěrů	25
3.3	Podíl jednotlivých společností na trhu.....	26
3.4	Vývoj reálného HDP v České republice.....	29
4	Zhodnocení nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice	33
4.1	Metody výpočtu vztahů mezi proměnnými	33
4.1.1	Korelační koeficient	33
4.1.2	Grangerova kauzalita.....	34
4.2	Metodika.....	34
4.2.1	Očekávané vztahy	35
4.2.2	Koeficient korelace	40
4.2.3	Grangerova kauzalita.....	44

4.3	Vztah úvěrů a makroekonomických veličin	50
4.4	Kontrolní vztahy makroekonomických veličin	52
5	Závěr	54
	Seznam zkratk	70
	Seznam tabulek	71
	Seznam grafů.....	72
	Seznam obrázků	73
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	74
	Seznam příloh.....	1

1 Úvod

Pokud zazní pojem „nebankovní instituce“, většina veřejnosti si představí instituce poskytující půjčky či úvěry za lichvářský úrok. Lidé, kteří si od takových společností půjčují peněžní prostředky jsou často již velmi zoufalí, neboť se nachází v tíživé finanční situaci a klasické obchodní banky jim již půjčit peníze nechtějí. Některá z těchto tvrzení mohou být pravdivá, některá jen z části a některá se nezakládají na pravdě vůbec. Pravdou však je, že trh s nebankovními spotřebitelskými úvěry není svou velikostí zanedbatelný a měla by se mu věnovat větší pozornost, a také by mělo vznikat více odborných prací zabývajících se touto tematikou.

Cílem práce je zjistit, zdali míra nezaměstnanosti a ekonomické cykly ovlivňují sumu poskytnutých spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními institucemi. Pro zodpovězení těchto otázek jsou využity metody Paersonův korelační koeficient a Grangerova kauzalita, kterým se blíže věnuje čtvrtá kapitola. Data použitá pro výzkum jsou převzata převážně z Českého statistického úřadu a České leasingové a finanční asociace.

Pokud by se prokázalo, že při zvyšující se míře nezaměstnanosti roste suma poskytnutých spotřebitelských úvěrů poskytnuté nebankovními institucemi, mohl by nastat vážný problém. Lidé, kteří by neměli zaměstnání, by hledali pomoc u těchto institucí, neboť pro obchodní banky by byli příliš rizikovými žadateli. Bez příjmů ze zaměstnání by pravděpodobně splácení úvěrů řešili vyhledáváním další půjčky. Tento algoritmus by pokračoval až do té doby, kdy se dlužník dostane do dluhové pasti. To má za následek několik negativních aspektů, jako např. vyloučení dlužníka ze společenských kruhů, psychické a zdravotní potíže atd. Další položenou otázkou je, zdali mají ekonomické cykly za následek zvýšení či naopak snížení sumy poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Pokud by tato hypotéza měla kladnou odpověď, bylo by pak zajímavé, jestli výsledek korelačního koeficientu bude kladný, tedy s ekonomickým růstem se bude více půjčovat anebo záporný čili při expanzi bude zájem o spotřebitelské úvěry nižší.

Tato závěrečná práce je rozdělena do 3 stěžejních částí. V první části jsou definovány základní pojmy související s problematikou této práce. Ve druhé je popsán vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů, ale i makroekonomické veličiny, jako jsou růst reálného hrubého domácího produktu, míry inflace a míry nezaměstnanosti. Poslední část se snaží nalézt odpovědi na otázky stanovené cílem této práce.

2 Teoretické aspekty nebankovních půjček a úvěrů

První kapitola je převážně věnována definicím pojmů souvisejících s nebankovními institucemi a poskytováním půjček a úvěrů.

2.1 Půjčka vs. úvěr

Podle Dohnala (2011) dochází v očích laické veřejnosti často k zaměňování těchto dvou pojmů, a to i přesto, že jsou mezi nimi zásadní rozdíly. Je tedy důležité, tyto dva pojmy od sebe odlišovat.

Půjčka dle Občanského zákoníku (2018) je definována tak, že předmětem půjčky je věc, kterou zapůjčitel (věřitel) přenechává vydlužiteli (dlužníkovi), aby ji užil podle libosti a po čase vrátil onu vypůjčenou věc či věc stejného druhu zpět. Může se tedy jednat o zapůjčení jak peněžních prostředků, tak i nepeněžitých věcí. Na základě těchto skutečností vzniká smlouva o zápůjčce (nový občanský zákoník nahradil pojem půjčka za zápůjčka). U peněžité zápůjčky lze ujednat úrok, který je pak vydlužitel povinen zapůjčiteli zaplatit. Pokud se však nejedná o peněžní plnění a jedná se tedy o nepeněžitou zápůjčku, lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství, popřípadě nahradit onen úrok věcí lepší jakosti, avšak stejného druhu. Dohnal (2011) ještě dodává, že smlouva o zápůjčce je tzv. kontraktem reálným, to znamená, že smlouva vzniká právě při předání peněžité či nepeněžité věci.

Kalabis (2012) definuje **úvěr** jako úplatné zapůjčení peněz, časově omezené, přičemž může být určen k volnému použití nebo je jeho využití smluvně vázané. V občanském zákoníku (2018) je uvedeno, že smlouva o úvěru pak vzniká na základě dohody dvou stran, a to úvěrujícího (věřitele) na straně jedné, který poskytne finanční prostředky úvěrovanému (dlužníkovi) stojící na straně druhé. Dlužník se zavazuje, že věřiteli vrátit poskytnuté peněžní prostředky zpět a s nimi i sjednaný úrok. Dle účelu využití se úvěry dělí na:

- provozní úvěry, které využívají podniky na běžný provoz či výrobu, ale i na samotný prodej výrobků,
- investiční úvěry, které slouží k investiční činnosti podniku do hmotného (nemovitost, stroj a technologie), nehmotného majetku (know-how) či finančního majetku (investice do majetkových nebo dluhových cenných papírů). Tyto investice by však měly mít souvislost s hlavním předmětem podnikání. Do tohoto typu úvěrů se řadí i hypoteční úvěr, který je využíván k nákupu nemovitosti, kdy nemovitost (stavba nebo pozemek) slouží jako záruka splacení úvěru,

- americká hypotéka je druh úvěru, která je určena pouze lidem, kteří jsou vlastníci nějaké nemovitosti a jsou ochotni ji dát bance do zástavy. Na rozdíl od klasické hypotéky nemusí být tento typ úvěru využit na pořízení nemovitosti, ale je bezúčelový a může být tak využit na nákup prakticky jakéhokoliv zboží nebo služby,
- úvěr z kreditní karty je druh úvěru, kdy banka vystaví kreditní kartu svému klientovi a stanoví výši, kterou může čerpat. Peníze jsou klientovi k dispozici ihned a může je hned použít k platbám přes kartu, nebo si je může vybrat a platit tak v hotovosti,
- spotřebitelský úvěr je takový úvěr, který poskytuje lidem možnost financovat nákupy zboží a služeb (např. dovolená). Účel tohoto druhu úvěru však nesmí být využit k podnikatelské činnosti. Pokud se však jedná o neúčelový spotřebitelský úvěr, může pak být využit prakticky na cokoli (Kalabis, 2012). Jedná se tedy o příslib, kdy podnikatel poskytuje peněžní prostředky nepodnikatelské fyzické osobě. Je to tedy klasický obligační vztah, kdy na jedné straně stojí věřitel poskytující peněžní prostředky na základě uzavřené smlouvy, a na straně druhé dlužník, který má právo peníze použít, vrátit a zaplatit úroky (Dohnal, 2011).

Úvěry se podle Kalabise (2012) pak mohou dále členit podle doby splatnosti na krátkodobé (do jednoho roku), středně dobré (do pěti let) a dlouhodobé (nad pět let), podle objektu na neúčelové (spotřebitelský úvěr, americká hypotéka či úvěrové platební karty) a účelové (podnikatelské úvěry), podle zajištění (úvěr je zajištěn např. nemovitostí či cenným papírem, nebo zajištěné nejsou, pak hovoříme o nezajištěném úvěru), ale také podle subjektu, a to jestli úvěr poskytuje obchodní banka či nebankovní instituce, ale také jestli dlužníkem se stane osoba fyzická nebo právnická.

2.2 Úrok

Revenda (2012) uvádí, že úrok vzniká na základě vztahu mezi subjektem vlastnící peněžní prostředky (věřitel), který je ochoten a schopen nabídnout subjektu na straně druhé (dlužník) tyto volné peněžní prostředky, které potřebuje k nějakému účelu. Tato nabízená částka je nazývána úvěrem, jak již bylo výše uvedeno. Výše úvěru pak musí být vrácena v předem dohodnuté době, ale i s prémie, která je nazývána úrokem. Úrok však nemusí být pouze z poskytování půjček a úvěrů. Dvořák (2005) uvádí, že úrok může také plynout z

depozitních produktů¹. Z pohledu klienta se jedná o výnos, který mu plyne z držby peněžních prostředků na účtu vedený u banky. Naopak z hlediska banky se jedná o cenu, kterou platí za získané zdroje, které pak může využívat k bankovním operacím.

2.3 Úroková míra

Úroková míra je podle Kalabise (2012) procentní vyjádření úroku, kterou je dlužník povinen zaplatit věřiteli za poskytnutí peněžních prostředků. Tato úroková míra je zpravidla stanovena jako roční. Měsíčně stanovená bývá především u poskytnutých kreditních karet a jen zřídka je možné se setkat s pololetní úrokovou mírou. Pro potřeby této práce bude věnována pozornost pouze úrokové míře nominální, kterou Jurečka (2017) definuje jako úrokovou míru, která nezohledňuje míru inflace. Úroková míra, která naopak míru inflace zohledňuje, se nazývá reálná úroková míra.

2.3.1 Roční procentní sazba nákladů

Roční procentní sazba nákladů (dále jen RPSN) je vyjádření celkových nákladů vynaložených na splácení a správu úvěru. Přirozeně se pak jedná o procentní sazby vyšší, než je úroková sazba. RPSN kromě samotné úrokové sazby obsahuje také poplatky za vedení účtu, poplatky za poskytnutí úvěru, poplatky za posouzení žádosti o úvěr, poplatky za přijetí platby spotřebitelského úvěru, poplatky za převod peněžních prostředků. Tato sazba může obsahovat i platby za pojištění či záruku. Toto pojištění či záruka má věřiteli zajistit splacení úvěru i v případě smrti dlužníka, jeho invalidity, pracovní neschopnosti či nezaměstnanosti (Smrčka, 2010).

Výpočet RPSN se pak provádí na základě rovnice:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}, \quad (2.1)$$

kde X je roční procentní sazba nákladů, m je číslo posledního čerpání, k je číslo čerpání, proto $1 \leq k \leq m$, C_k je částka čerpání k , t_k je interval vyjádřený v letech a ve zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každého následujícího čerpání, proto $t_1 = 0$, m' je číslo poslední splátky jistiny nebo nákladů, l je číslo splátky jistiny nebo nákladů, D_l je výše

¹ Depozitní produkty jsou vklady na bankovních účtech přijaté bankou, emise dluhových cenných papírů a přijaté úvěry bankou (Dvořák, 2005).

splátky jistiny nebo nákladů, s_t je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každé splátky jistiny nebo nákladů (Příloha č. 1 k zákonu č. 257/2016 Sb.).

2.4 Obchodní banky vs. nebankovní společnosti

Obchodní banky jsou podle Revendy (2012) podnikatelské subjekty, které se však od jiných podnikatelských subjektů v jiných odvětvích ekonomiky značně liší. Cíl banky je však stejný jako u jiných podnikatelských subjektů, a to maximalizace zisku (či maximalizace tržní ceny akcií). Na trhu tyto podnikatelské subjekty plní roli finančního zprostředkovatele, jehož hlavní funkcí je přijímat vklady, poskytovat úvěry a provádět platební styk². Obchodní banky mají rozdílné postavení a význam v ekonomice, a proto se musí řídit přísnějšími pravidly oproti jiným podnikatelským subjektům. Právě díky odlišnému postavení a významu bank musí existovat jednoznačné právní vymezení bank. V České republice se jedná o zákon č. 21/1992 o bankách. V tomto zákoně je stanoveno, že banky jsou právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciové společnosti s minimální výší základního kapitálu 500 000 000 Kč, přijímají vklady (vkladem se rozumí svěřené peněžních prostředků, které představují závazek vůči věřiteli) a poskytují úvěry (jakákoliv forma poskytnutí peněžních prostředků). Aby však tato právnická osoba mohla provádět bankovní činnost, musí zažádat o bankovní licenci, kterou uděluje Česká národní banka³ (dále jen ČNB) na základě splnění podmínek stanovené zákonem o bankách.

Nebankovní společnosti lze odvodit na základě definice banky. Jedná se rovněž o instituce, které poskytují peněžní prostředky, avšak nepodnikají na základě bankovního povolení. Tyto instituce půjčují zpravidla rychle, peníze jsou doručeny pracovníkem instituce přímo na adresu bydliště dlužníka zpravidla do 48 hodin od prvního kontaktu. Nebankovní instituce půjčují i velmi nízké částky (např. 3 000 Kč) a tím vyplňují mezeru na trhu, kde obchodní banky takto malé částky nepůjčují (výjimku tvoří kontokorent). Dlužník je však povinen splácet v týdenních intervalech a zpravidla je jde vyzvednout pracovník nebankovní instituce přímo na adresu dlužníka. Jedná se o poměrně drahou záležitost, avšak věřitel má neustálý přehled o aktuální schopnosti dlužníka splácet své závazky. Tyto finanční instituce

² Platební styk je definován jako přesun peněžních aktiv od plátce k příjemci (Polouček, 2013).

³ Česká národní banka je instituce, která nese zodpovědnost za regulaci bankovního systému. Hlavním cílem této banky je péče o cenovou a finanční stabilitu, dále pak emituje hotovostní oběživo a stanovuje minimální povinnou míru rezerv a základní úrokové sazby. Mezi další funkce a úkoly je ovlivňování celkové nabídky peněz v ekonomice, vede účty a provádí operace pro vládu a v neposlední řadě dohlíží nad dodržováním pravidel v bankovním sektoru a uděluje či odebírá bankovní licence (Jurečka, 2017).

většinou nezajímá finanční stav rodiny, pro získání půjčky či úvěru stačí většinou pouze občanský či jiný identifikační průkaz, mobilní telefon, bydliště a doklad o existenci trvalého příjmu. Délka úvěru bývá obvykle od 27 do 52 týdnů a ceny těchto úvěrů bývají velmi vysoké (Smrčka, 2010).

2.4.1 Lichva

S poskytováním nebankovních půjček se často v médiích hovoří i o pojmu lichva. Často však dochází k mylnému nazvání konkrétní situace, kterou médium zrovna prezentuje lichvou. Je tedy důležité vědět, jak pojem *lichva* definuje zákon. Lichvu v České republice definuje Trestní zákoník. Přesněji se jedná o část druhou, hlavu V, § 218 Lichva. V tomto zákoně je uvedeno, že *„Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.“* (Šámal, 2012, s. 2166). Pokud pachatel na základě tohoto znění zákona získá pro sebe nebo jinou osobu značný prospěch, bude potrestán odnětím svobody na 6 měsíců až 5 let nebo peněžitým trestem. Pachatel však může být potrestán odnětím svobody na 3 až 8 let, pokud spáchá výše definovaný čin za stavu ohrožení státu či za válečného stavu. Touto trestní sazbou se bude soud řídit i v případě, kdy pachatel pro sebe nebo pro jinou osobu získá prospěch velkého rozsahu (Šámal, 2012).

Objektem tohoto trestného činu tedy je svobodná dispozice s majetkem. Zákon tak chrání nejenom samotný majetek, ale i možnost správného rozhodování s nakládáním majetku. Důležité je také říct, že za majetek nejsou chápány pouze věci hmotného charakteru, jako např. dům či auto, ale chrání také i další majetkové hodnoty, např. pohledávky, obchodní podíly ve společnostech atd. Zákon dále říká, že žádná osoba nesmí zneužít něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení. Je tedy na místě definovat tyto stavy poškozeného, které pachatel zneužívá. Za rozumovou slabost je označována neschopnost poškozeného rozpoznat hodnotu svého majetku k hodnotě vzájemného plnění pachatele. Příčinou může být porucha psychiky, slabomyslnost či nedostatek intelektových schopností. Projevem je neschopnost logického uvažování a myšlení. Za tíseň lze označit takovou situaci, kdy poškozený se nachází v tíživé situaci, která je spojená s naléhavou potřebou, kterou však poškozený není schopen uspokojit. Příkladů na tíseň je celé řada. Může to být náhlý výpadek příjmů a poškozený nyní není schopen splácet své závazky, taktéž to může být naléhavá potřeba získání bytu či potřeba finančních prostředků k nápravě majetku

po živelné pohromě. Zneužití nezkušenosti pachatelem spočívá v tom, že poškozený nedostatečně zná ceny majetku či nákupní možnosti. Za lehkomyšlnost lze označit, kdy poškozený není schopný uvědomit si rozsah a závažnost vlastního jednání, zejména dopadů poskytnutého plnění nebo slibu plnění. Pokud dojde k prudkému hnutí mysli vyvolané určitou událostí, která zasáhne duševně poškozeného, hovoříme o stavu **rozrušení**. Pachatel tak využívá tohoto stavu ve svůj prospěch či ve prospěch jiné osoby. Příkladem mohou být například úmrtí v rodině, ztráty živitele či nehody spojené s majetkovou újmou nebo újmou na majetku. Poslední důležitou definicí je, co je považováno za *získání značného prospěchu* a *získání prospěchu velkého rozsahu*. Získání značného prospěchu znamená, že pachatel ve svůj prospěch či ve prospěch jiné osoby získá na úkor poškozeného, přičemž značným prospěchem se rozumí částka nejméně 500 000 Kč. Získat prospěch velkého rozsahu se rozumí majetkový prospěch v hodnotě nejméně 5 000 000 Kč (Šámal, 2012).

Zákon také říká, že aby mohla být řeč o lichvě, musí dojít k plnění, jehož hodnota je v **hrubém nepoměru**. Co ale vlastně znamená v hrubém nepoměru je komplikovanější. Je totiž nutné posoudit z hlediska současných objektivních směnných hodnot obou plnění. Je tedy důležité stanovit škodu plnění a porovnat ji s hodnotou předmětu. Pro posouzení, zdali došlo k porušení zákona bude záležet právě na tomto vzájemném porovnání dvou plnění. Při poskytování úvěrů a půjček existuje z hlediska požadovaných úvěrů určitá hranice, která říká, co je lichva a co nikoliv. Tato hranice judikatura stanovuje na 70 a více procentní roční úrok jako hrubý nepoměr a jedná se o lichvu podle § 218. Soudní praxe říká, že může dojít k porušení zákona i s nižším ročním úrokem, a to v případě kdy, RPSN několikanásobně převyšuje obvyklou RPSN, kterou požadují v daném čase a místě banky při poskytování půjček nebo úvěrů (Šámal, 2012).

2.5 Finanční trhy

Finanční trhy jsou podle Veselé (2011) jedním z několika druhů trhů figurující v tržní ekonomice. Vedle tohoto typu trhu ještě existuje trh zboží a služeb, trh práce a trh půdy. Tyto trhy nejsou od sebe separované, ale v podmínkách tržní ekonomie se navzájem podmiňují, ovlivňují a doplňují. Na finanční trhy přicházejí peněžní prostředky, které domácnosti, firmy či stát nabízí poptávajícím, přičemž však nabízející očekávají navrácení těchto svých volných peněžních prostředků navýšených o onu prémii v podobě např. úroku. Finanční trh je tedy místo, kde dochází k soustřeďování, rozmisťování a přerozdělování volných finančních prostředků na základě nabídky a poptávky. Finanční trhy můžeme členit dle věcného hlediska na trhy peněžní, kapitálové, devizové a komoditní, dle účastníku na trhy bankovní,

mezibankovní, burzovní a mimoburzovní a dle hlediska nástrojů na trhy úvěrové, cenných papírů a devizové.

Pro samotné účely této práce pak trhy budou děleny na trh peněžní a kapitálový. Na prvním ze zmiňovaných se obchoduje s krátkodobými finančními instrumenty, tzn. s takovými instrumenty, jejíž doba splatnosti je maximálně jeden rok. Obchoduje se zde např. s pokladničními poukázkami či půjčkami na mezibankovním trhu. Na kapitálovém trhu je tomu přesně naopak a obchoduje se zde s finančními aktivy, jejíž délka splatnosti je delší než jeden rok. Jedná se například o obchodování s akcemi, dluhopisy či hypotečními úvěry (Veselá, 2011).

2.6 Hrubý domácí produkt

Podle Jurečky (2017) je hrubý domácí produkt (dále jen HDP) souhrn veškeré nově vytvořené produkce za jeden kalendářní rok oceněn ve stálých nebo běžných cenách vyjádřených v českých korunách či pro mezinárodní srovnání v jiných měnách. Klíčové je, že se do výpočtu výstupu ekonomiky započítává pouze nově vytvořená produkce. Nezapočítává se zde tedy např. bazarový prodej. Do výpočtu se nezahrnují ani meziprodukty (polotovary). Kdyby se s nimi počítalo během výpočtu, došlo by ke zkreslení výsledku, neboť by docházelo k několikanásobnému započítání. Za pojmem produkce nejsou jen hmotné statky, jako např. mobilní telefony, nábytek či potraviny, ale rovněž to jsou i nabízené služby v podobě např. divadelního představení či ošetření u lékaře. Za jeden kalendářní rok znamená to, že se počítá s nově vytvořenými produkty v tom daném roce, pro který se HDP vypočítává. Pokud by se tedy vyrobil automobil v roce 2019, avšak prodal by se až v roce 2020, počítal by se do HDP za rok 2019, tedy v jakém roce byl vyroben. Pokud je výstup ekonomiky ohodnocen ve stálých cenách, znamená to, že HDP je ohodnocen cenami ze zvoleného období. Pro výpočet HDP by byly např. zvoleny ceny z roku 2010 a nově vytvořené produkty by byly oceněny v cenách z roku 2010. Účelem je zjistit skutečnou výkonost dané ekonomiky, ceny tedy nebudou ovlivněny mírou inflace. Pokud je však nově vytvořená produkce oceněná v běžných cenách, znamená to, že výstup ekonomiky se měří v cenách v daném roce a výpočet zahrnuje inflaci. Pro mezinárodní srovnání by se měl využívat reálný HDP, tedy HDP oceněných ve stálých cenách. Pokud by se počítalo s cenami zahrnující inflaci, země s nevyšší inflací by v mezinárodním srovnání vycházely nejlépe. Podle toho, v jakých cenách je produkt nakonec ohodnocen je možné jej ještě členit na reálný HDP (oceněný ve stálých cenách) a na nominální HDP (oceněný v běžných cenách).

Pro výpočet HDP jsou využívány tři základní metody, a to **výdajová, důchodová (příjmová) a produkční metoda**. Pokud se výpočet provádí metodou výdajovou, je výpočet proveden jako součet spotřeby domácností (vše co spotřebovávají domácnost, jako např. nábytek, potraviny, automobily atd.), hrubých soukromých investic, a to buď investic fixních (nákup nových budov, strojů atd.) nebo investic v podobě zásob, dále výdaje vlády na nákup výrobků a služeb a v neposlední řadě čistý export (rozdíl mezi exportem a importem). Pokud by pro výpočet byla zvolena druhá metoda, tedy metoda příjmová, počítaly by se mzdy, úroky (např. z pronájmu bytu), zisky (zisky firem, příjmy z dividend atd.), renty a příjmy ze samostatné činnosti. Poslední metodou je metoda produkční. Tato metoda je založená na přidané hodnotě, kterou jednotliví výrobci postupně v průběhu výrobního procesu přidávají k hodnotě nakoupených polotovarů, surovin a služeb. Sčítání u jednotlivých produktů bude probíhat do té doby, dokud finální výrobek či služba nedojde ke konečnému spotřebiteli. Samotný výpočet pak probíhá sčítáním všech přidaných hodnot. Důležité je také to, že ať už je zvolená jakákoliv z výše pospaných metod, výsledek HDP musí být vždy stejný (Jurečka, 2017).

Byť HDP poměrně věrohodně ukazuje výkonost dané ekonomiky, má spoustu omezení, které se do výpočtu nedostanou. Hlavními nedostatky jsou problémy stínové ekonomiky, práce v domácnosti či necitlivost vůči životnímu prostředí a přírodním zdrojům. Pojem stínová ekonomika představuje činnosti, které nejsou státem regulované a nejsou ani zdaňované. Do těchto činností spadají pololegální či dokonce nelegální činnosti, jako např. prostituce, ilegální výroba a prodej lihovin, zaměstnávání ilegálních přistěhovalců atd. Za práci v domácnosti je považováno např. vychovávání dětí, vaření či uklízení v domácnosti nebo svépomocné stavební práce atd. Tyto poskytnuté služby či nově vytvořené produkty neprochází trhem a nemohou tak být zaznamenány v makroekonomických statistikách. Do statistik HDP nejsou zaznamenány ani škody na životním prostředí a spotřeba přírodních zdrojů. Tyto ekologické škody mohou být např. znečištění řek, půdy, ale i památek. Stejně tak se do statistik nezahrnuje úbytek půdy, lesů apod. (Jurečka, 2017).

2.7 Ekonomický cyklus

Holman (2018) definuje ekonomický cyklus (či hospodářský cyklus) jako kolísání reálného HDP kolem potenciálního produktu. Jurečka (2017) nazývá jednotlivé fáze expanzí (nebo také oživení, obnova), vrcholem (konjunktura, prosperita), kontrakcí (často nazývaná krizí či recesí) a dnem (sedlo, deprese). Projde-li ekonomika všemi čtyřmi fázemi, hovoříme pak o jednom hospodářském cyklu. Doba trvání jednoho cyklu nemá pravidelnou periodu.

Recese pak může vystřídat expanzi po deseti letech, ale stejně tak i po dvou letech, jak tomu bylo v České republice, kdy silná expanze z let 1994-1996 tažená hlavně investicemi přešla do kontrakce let 1997-1999, kterou opět vystřídala expanze let 2000-2002.

Podle Jurečky (2017) při expanzi dochází k oživení ekonomiky a reálný HDP roste. Zpravidla je to zapříčiněno tím, že domácnosti a vláda více poptávají statky a služby, což vede ke zvětšení produkce firem. Tyto firmy pak potřebují více výrobních faktorů. To se projeví snižováním míry nezaměstnanosti, ale také se zvýší investiční aktivita firem. Lidé, kteří dříve neměli práci, nyní mohou díky zaměstnání více spotřebovávat a opět zvyšovat poptávku po zboží a službách, a tím opět poroste reálný HDP.

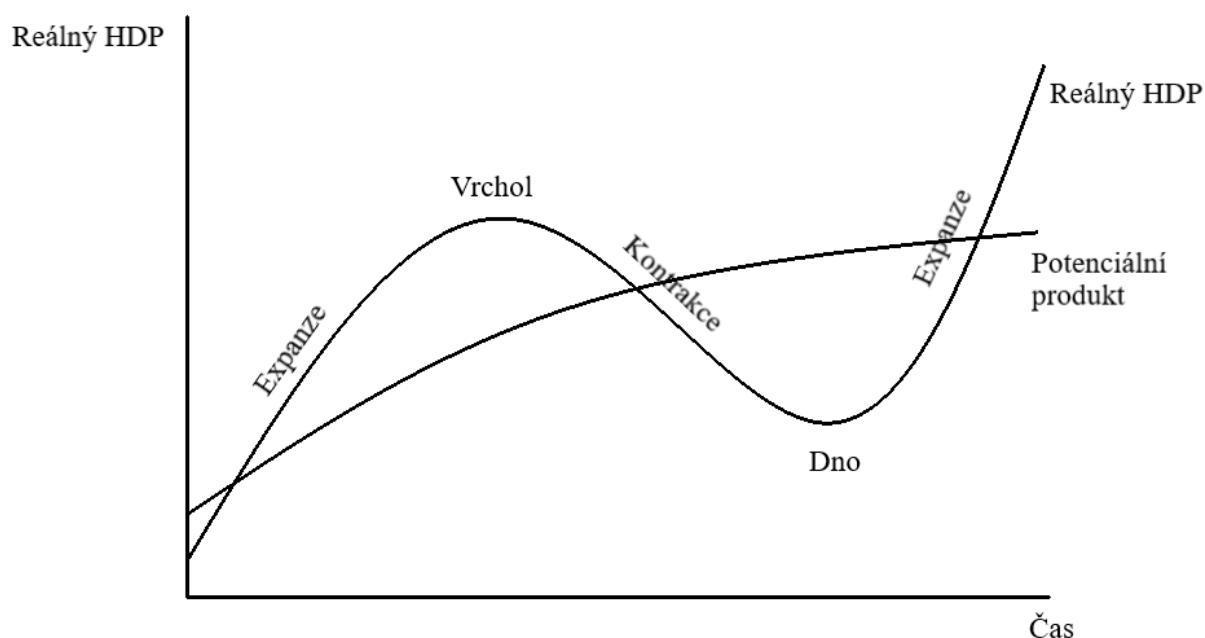
Narazí-li expandující ekonomika na své limity, je tato fáze nazývána vrcholem. Míra nezaměstnanosti se stále snižuje, a to se projevuje na trhu práce, kde je stále méně volné pracovní síly. Tento nedostatek pracovníků vyvolává růst mezd. Zároveň dochází i k nárůstu cen dalších vstupů, např. materiálu. Tato vysoká míra zaměstnanosti, mezd a cen však zastírá prohlubující se ekonomické problémy, jejímž důsledkem pak je kontrakce (Jurečka, 2017).

Tento útlum ekonomické aktivity je možné vnímat za ozdravný proces, kdy přílišný optimismus vyhnal ceny vstupů a výrobků. HDP začíná klesat, míra nezaměstnanosti stoupat a poptávka po statcích a službách už není tak vysoká, jako v období expanze. S rostoucí mírou nezaměstnanosti totiž domácnosti ruší své objednávky, firmám se tak hromadí na skladech neprodané zboží a klesají jim zisky. Pokles zisků se firmy snaží vykompenzovat nejenom snižováním cen výrobků, které chtějí nabídnout spotřebitelům za nižší cenu, ale také snižováním množství vstupů. Tyto kroky vedou k poklesu zaměstnanosti, a to opět k poklesu poptávky. Firmy tak stále nemohou najít své odbytiště, nejsou schopny splácet své závazky svým dodavatelům a bankám, a jsou nuceny ukončit svou ekonomickou činnost (Jurečka, 2017).

Stejně jako expanze má svůj vrchol, tak u kontrakce je tato fáze cyklu nazývána dnem. V této fázi převládá v ekonomice pesimismus a averze k riziku. Míra nezaměstnanosti je velmi vysoká, výdaje spotřebitelů stagnují na velmi nízké úrovni a domácnosti čekají na další pokles cen. Firmy pak stále nenachází kupce pro své zboží a jsou nuceny ukončit svou ekonomickou činnost. Jakmile alespoň část domácnosti dospěje k názoru, že cenová hladina je už na velmi nízké úrovni a pravděpodobně již klesat nebude, začnou opět nakupovat statky a služby. Na tento nárůst poptávky pružně zareagují výrobci a opět tak začnou najímat pracovní sílu a investovat do fyzického kapitálu. Odražením ekonomiky ode dna pak začíná

znovu fáze expanze a celý cyklus začíná od začátku (Jurečka, 2017). Jednotlivé fáze a průběh ekonomického cyklu jsou znázorněny na obrázku 2.1.

Obrázek 2.1 Fáze a průběh ekonomických cyklů

Zdroj: Jurečka (2017), vlastní zpracování

2.8 Nezaměstnanost

Při definici nezaměstnanosti je důležité definovat určité kategorie obyvatelstva, neboť nezaměstnanost se z makroekonomického pohledu týká skupiny lidí, které jsou v produktivním věku. Produktivním věkem je rozuměno období od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze. Tato skupina obyvatelstva je členěna na zaměstnané a nezaměstnané. Za **zaměstnané** je označena skupina lidí, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek. **Nezaměstnaný** je osoba, která nemá zaměstnání, **ale aktivně ho hledá**. Aktivně hledat zaměstnání znamená být veden jako nezaměstnaný na úřadu práce (ÚP), pravidelně se tam hlásit a být schopen nastoupit na volné místo v co nejkratší době. Zaměstnaní a nezaměstnaní pak dohromady tvoří skupinu obyvatelstva v produktivním věku. Velmi často se ji také říká pracovní síla. Ostatní lidé, kteří zaměstnání nemají a ani nejsou hlášeni na příslušném úřadu práce, jsou ekonomicky neaktivní. Do této skupiny patří zejména studenti, kteří se soustavně připravují na své budoucí zaměstnání, dále lidé v domácnosti, kteří pečují o své děti či handicapované členy rodiny, zdravotně postižení, kterým jejich zdravotní stav

nedovoluje pracovat, ale také sem patří lidé, kteří dobrovolně nechtějí pracovat, a to např. z důvodu ztráty víry v nalezení pracovního místa či v opačném případě jsou již dostatečně finančně zajištěni a práci si hledat nemusejí (Jurečka, 2017).

Na základě těchto znalostí je možno vypočítat míru nezaměstnanosti. Vypočítá se jako podíl počtu nezaměstnaných osob k ekonomicky aktivním osobám. Vzhledem k tomu, že tento ukazatel je vyjádřen v procentech, tak se výsledek ještě vynásobí 100.

$$\text{míra nezaměstnanosti} = \frac{\text{počet nezaměstnaných osob}}{\text{počet ekonomicky aktivních osob}} \times 100, \quad (2.2)$$

Míru nezaměstnanosti je možné zjistit jak pro celou zemi, tak pro jednotlivé regiony. Tento ukazatel v České republice zjišťuje Český statistický úřad. Pro výpočet provádí průzkum na vybraném vzorku asi 25 000 domácností a tento průzkum je nazýván Výběrové šetření pracovních sil. Český statistický úřad na základě tohoto výsledku šetření stanoví tzv. obecnou míru nezaměstnanosti. Tento ukazatel je vhodný pro nastínění situace na trhu práce v dané zemi, ale také jako podklad pro mezinárodní srovnání (Jurečka, 2017).

Druhým ukazatelem využíván k vyjádření nezaměstnanosti je **podíl nezaměstnaných osob**. Na rozdíl od předešlého ukazatele, který stanovuje Český statistický úřad, tak tento ukazatele je vypočítáván Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Jedná se o poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání u obyvatelstva v produktivním věku a počtem všech obyvatel v produktivním věku (Jurečka, 2017)

$$\text{podíl nezaměstnaných osob} = \frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{počet osob v produktivním věku}} \times 100, \quad (2.3)$$

Tento ukazatel je využíván spíše na úrovni regionální komparace v rámci České republiky pro vytvoření podrobnější analýzy (Jurečka, 2017).

Míra nezaměstnanosti není při hodnocení výsledku až tak důležitá, ale spíše její struktura. Zejména délka trvání nezaměstnanosti, regionální rozložení či dopadu na jednotlivé skupiny obyvatelstva. Pokud nezaměstnanost trvá v řádech několika týdnů, hovoříme o krátkodobé nezaměstnanosti. Právě kvůli krátké době jejího trvání tak nepředstavuje závažné problémy pro danou ekonomiku. Pravdou však je, že i tato krátkodobá nezaměstnanost

představuje pro dotčené osoby ekonomickou a psychologickou zátěž. Je však nutné ji brát jako nevyhnutelnou realitu každé dynamické strukturálně proměnlivé ekonomiky. Výrazně závažnějším problémem je nezaměstnanost, která trvá déle, zpravidla trvající více než jeden rok. V takovém případě hovoříme o nezaměstnanosti dlouhodobé. Osoby, které si nemohou najít práci déle než jeden rok, se dostávají do ekonomických problémů, nepříznivě to působí na jejich psychiku, zhoršuje se jejich sociální postavení a nepříznivě jsou ovlivněny i rodiny dlouhodobě nezaměstnaných. Pozornost je zapotřebí věnovat i do prostorového rozložení nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti může být jako průměr daného hospodářství poměrně nízká, avšak mohou zde existovat regiony, které vykazují nezaměstnanost o několik procentních bodů vyšší, než je průměr za danou zemi. Stejně tak může docházet k nepoměru mezi zaměstnanými a nezaměstnanými osobami mezi mladými a staršími lidmi, kdy zpravidla míra nezaměstnanosti bývá vyšší u mladších lidí (Jurečka, 2017).

Nezaměstnanost můžeme dělit i na její typy. Základními typy jsou **frikční**, **strukturální**, **cyklická** a **sezonní**. Frikční nezaměstnanost je zapříčiněna životním cyklem obyvatelstva. Souvisí se stěhováním uchazečů mezi jednotlivými regiony, s hledáním svého prvního zaměstnání po absolvování školy či s hledáním kvalitnější či lépe ohodnocené práce. Tato nezaměstnanost zpravidla nepředstavuje pro danou ekonomiku příliš velké problémy, neboť je většinou krátkodobá. Pokud se v ekonomice vyskytuje nezaměstnanost strukturální, je na trhu práce nesoulad mezi strukturou nabízené a poptávané práce. Příkladem může být přebytek horníků hlášených na ÚP, zatímco se doly uzavírají. Sladit pak dostupná pracovní místa s kvalifikačními předpoklady uchazečů je velmi obtížné. Proto tento typ nezaměstnanosti bývá označován za nejzávažnější. Cyklická nezaměstnanost je spojena s ekonomickými cykly. Pokud je ekonomika v expanzi, cyklická nezaměstnanost klesá. Naopak tomu je při recesi, kdy cyklická nezaměstnanost stoupá. Její délka je ovlivněna právě ekonomickým cyklem a oproti strukturální nezaměstnanosti, kde jsou zpravidla zasaženy jen některé regiony, bývají zasaženy všechny sektory národního hospodářství. Posledním typem je nezaměstnanost sezonní, projevující se víceméně pravidelně v průběhu roku. Vyskytuje se v těch odvětvích, na které má vliv roční období. Příkladem odvětví může být zemědělství, stavebnictví či turismus. Délka tohoto typu nezaměstnanosti je ovlivněna zejména počasím (Jurečka, 2017).

Dopadů nezaměstnanosti na ekonomiku je hned několik. Obecně je možné členit dopady nezaměstnanosti na ekonomické a sociální. Při zvyšující se nezaměstnanosti dochází k poklesu výstupu ekonomiky, klesají příjmy z daní do státního rozpočtu, ale také rostou

mandatorní výdaje státu, neboť vyplácí podporu v nezaměstnanosti. Při dlouhodobé nezaměstnanosti lidé přicházejí o zkušenosti, ztrácejí teoretické i praktické znalosti, ale také mohou ztratit víru v nalezení práce a stávají se sociálně vyloučení. Může dojít i k zhoršování zdravotního stavu, a to jak psychického, fyzického či ke ztrátě sebeúcty. Dalším problémem může být zvyšující se kriminalita v dané zemi postižené dlouhodobou nezaměstnaností (Jurečka, 2017).

2.9 Inlace

Podle Jurečky (2017) je inflace definována jako zvyšování cenové hladiny a zároveň snižování kupní síly peněz. Z toho jednoznačně vyplývá, že kupní síla peněz se mění nepřímo úměrně k vývoji cenové hladiny. Pojem inflace tedy neznamená růst cen jednoho druhu statku či služby, ale je chápána jako růst cenové hladiny v celé ekonomice dané země. Může dojít k situaci, že inflace v daném národním hospodářství roste, avšak ceny některých statků nebo služeb klesají. Pokud je cenová hladina v dané ekonomice neměnná, hovoříme tak o cenové stabilitě.

Zvýše uvedeného vyplývá, že pokud se má inflace měřit, nebude se při výpočtu měřit cenová hladina pouze jednoho statku či služby, ale budou se měřit ceny velkého počtu statků a služeb. Pro měření inflace jsou využívány dva nejběžnější cenové indexy, a to index spotřebitelských cen a implicitní cenový deflátor. Index spotřebitelských cen (CPI) měří změnu cenové hladiny u statků a služeb, které spotřebovávají domácnosti. Tato metoda je založena na měření nákladů, které musí domácnosti vynaložit na nákup statků a služeb, které jsou zahrnuty v tzv. spotřebitelském koši. Tento spotřebitelský koš zahrnuje výrobky a služby, které jsou spotřebovávány typickou domácností. Obsah spotřebitelského koše je sestavován na základě struktury výdajů domácností při statistickém šetření a zároveň je přiřazována určitá váha k daným „cenovým reprezentantům“. Výpočet pak probíhá tak, že se srovnává hodnota daného spotřebního koše v cenách daného (běžného) roku s hodnotou daného spotřebního koše v cenách základního období (období, které je stanoveno jako výchozí). Rovnice pro výpočet pak vypadá následovně:

$$CPI = \frac{\sum Q_0 \times P_1}{\sum Q_0 \times P_0} \times 100, \quad (2.4)$$

kde CPI je index spotřebitelských cen, Q_0 je spotřební koš v základním období, P_0 jsou ceny statků (zahrnutých do spotřebního koše) v základním období, tzn. ve výchozím roce a P_1 jsou ceny statků (zahrnutých do spotřebního koše) v běžném roce, tzn. v němž cenovou hladinu měříme. Druhý index nese název implicitní cenový deflátor (IPD), pro jeho výpočet je důležité znát nominální a reálný HDP. Metoda výpočtu je podobná, jako předchozí ukazatel. Rozdíl je takový, že IDP zahrnuje ceny všech výrobků a služeb v daném národním hospodářství. Rovnice výpočtu indexu IDP vypadá takto:

$$IDP = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} \times 100 \quad (2.5)$$

Pro výpočet tohoto indexu je zapotřebí HDP běžného období ocenit cenami základního období, protože je nutné získat hodnotu reálného HDP a pak následní ji porovnat s nominálním HDP (Jurečka, 2017).

Výše definované indexy poskytují informace o vývoji cenové hladiny, nevyjadřují však míru inflace v dané ekonomice. Tato míra inflace je procentní změna cenového indexu za určité období. Pro výpočet mohou být použity oba indexy, tedy jak CPI, tak IPD. Rovnice výpočtu pomocí indexu CPI vypadá následovně:

$$\text{míra inflace} = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \times 100, \quad (2.6)$$

kde, CPI_t je index spotřebitelských cen běžného období a CPI_{t-1} je index spotřebitelských cen základního období. Obdobně se vypočítá míra inflace pomocí IPD:

$$\text{míra inflace} = \frac{IPD_t - IPD_{t-1}}{IPD_{t-1}} \times 100, \quad (2.6)$$

kde, IPD_t je implicitní cenový deflátor běžného období a IPD_{t-1} je implicitní cenový deflátor základního období (Jurečka, 2017).

Příčiny inflace bývají rozdílné v závislosti na určité době a místě. Z tohoto důvodu je zapotřebí rozlišovat typy inflace. Inflace může být vyvolaná ze strany nabídky, resp. poptávky, proto můžeme označit inflaci za nabídkovou, resp. poptávkovou. Poptávková inflace je vyvolána zvýšenou poptávkou po službách a statcích ze strany domácností, firem, vlády a zahraničních subjektů poptávající větší množství statků a služeb, než je trh za daných okolností schopen nabídnout. Vzniká tak mezera mezi agregátní nabídkou a poptávkou, která bývá uzavřena právě zvýšením cen. Inflace může být vyvolána i ze strany nabídky a je nazývána nákladovou inflací. Jak již název napovídá, inflace bude vyvolána zvyšováním cen vstupů, jako jsou náklady na práci, kapitál a přírodní zdroje. Firmy jsou pak nuceny za daných neměnných podmínek omezovat svou výrobu a při stávající výši poptávky povede toto snížení výroby k růstu cen výstupů. Dalšími příčinami může být i nějaké ekologické opatření, které omezí výrobu, v nedokonalé konkurenci monopol nebo oligopol může omezovat výrobu v zájmu maximalizace zisku, ale i zvýšení nepřímých daní může vést ke zvýšení cenové hladiny, neboť nepřímé daně jsou součástí výrobků či služeb. Podle rychlosti inflace je možné členit na inflaci plíživou (taková inflace, jejíž míra je do 10 %), pádivou (míra inflace dosahuje ročně až třiciferných hodnot) a hyperinflaci (extrémní forma inflace, kde její roční míra dosahuje čtyř a víceciferné hodnoty). Všechny typy inflace však mají v pozadí společného „viníka“, a to rostoucí nabídka peněz (Jurečka, 2017).

Důsledků inflace je hned několik. V první řadě vnáší nejistotu do ekonomického rozhodování, zejména pak do rozhodování o investicích, protože rozhodování je spojeno s nejistotou a riziky. Pokud bude navíc docházet k těžko předvídatelným cenovým pohybům, riziko se bude zvyšovat. Výsledkem pak bude to, že investoři nebudou chtít investovat, a naopak se budou orientovat na krátkodobé finanční investice. Další závažný problém inflace je z pohledu přerozdělování reálného národního důchodu. Cenová hladina totiž neroste u všech výrobků a služeb stejným tempem, ale je tomu právě naopak. Dopad inflace pak závisí čistě na druhu zboží či služby, které daný subjekt poptává, neboť se ho může citelně dotknout. Příkladem by mohly být rostoucí ceny léků v dané zemi. Nemocný člověk, který léky pravidelně užívá by musel vynaložit více peněz na jejich nákup. Možné je však i to, že se cenová hladina u poptávaného zboží změnit nemusela vůbec a poptávajícího se změna cenové hladiny nedotkne vůbec. Rize psychologický problém je tzv. peněžní iluze, což je jev, kdy ekonomické subjekty se mylně domnívají, že nominální a reálné veličiny jsou totožné. Tomuto problému mohou podlehnout nejenom spotřebitelé, ale i odboráři, podnikatelé či manažeři. Již jen okrajově dalšími problémy mohou být náklady „ošoupaných podrážek“, kdy

domácnosti v rámci ubránění se inflaci často navštěvují svůj peněžní ústav, neboť úroky na účtech nenesou takový výnos, aby pokryly míru inflace, a právě při těchto častých „návštěvách“ bank obětovávají svůj čas, který by mohli vynaložit jinak a efektivněji. Dále „náklady změny jídelníčku“, které souvisejí s náklady vynaložené na oznamování nových cen. Posledním uvedeným důsledkem je problém s vyšší daňovou sazbou, neboť jak rostou nominální příjmy, dostávají se tak zdaňované subjekty u progresivního zdanění do vyšších zdaňovacích pásem (Jurečka, 2017).

3 Vývoj nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice

Tato kapitola je věnována vývoji spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními institucemi, a také vývoji reálného HDP. Pozornost bude věnována i největším poskytovatelům spotřebitelských úvěrů a jejich postavením na trhu s nebankovními spotřebitelskými úvěry.

3.1 Vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů v České republice

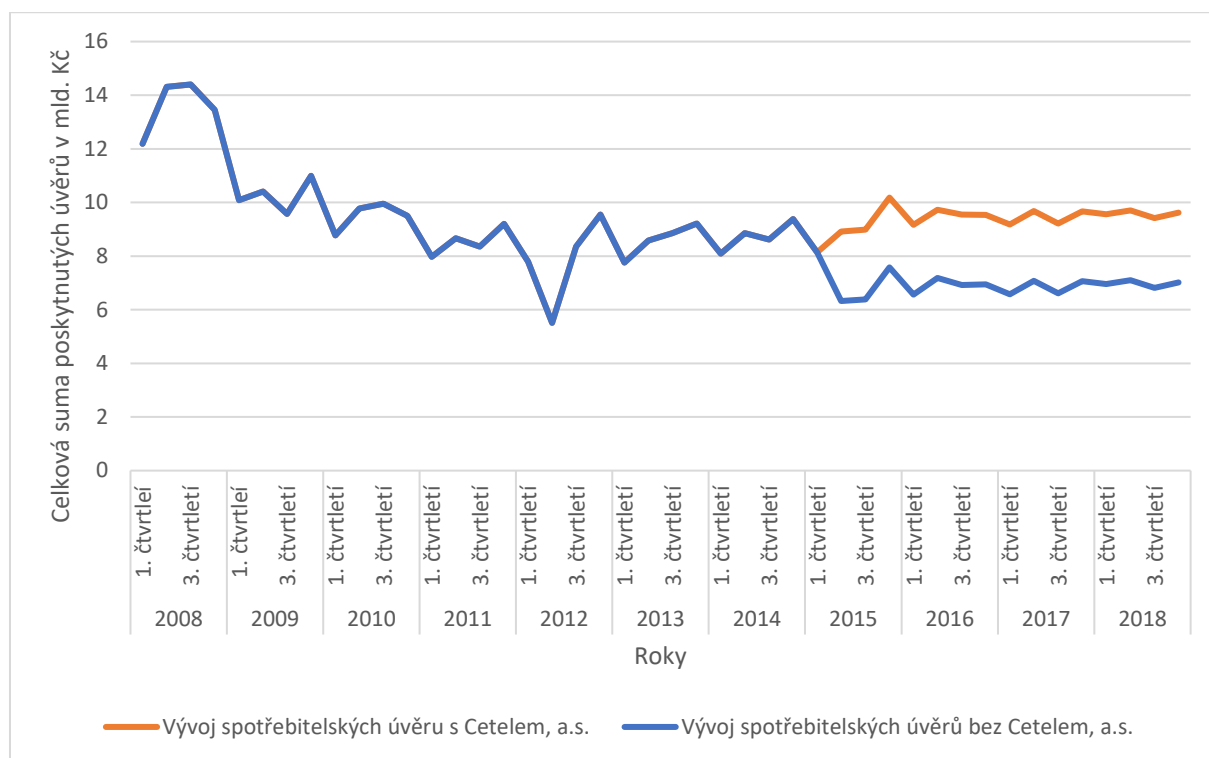
Pro vývoj spotřebitelských úvěrů na kapitálovém trhu v České republice jsou použity data od České finanční a leasingové asociace⁴ (dále jen ČLFA).

Na grafu 3.1 je znázorněn vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů v období od roku 2008 do roku 2018. Rok 2008 je zvolen záměrně, neboť právě tento rok je považován za vypuknutí ekonomické krize (Krugman, 2009). Od 1. června 2015 společnost CETELEM ČR, a.s. působí jako pobočka zahraniční banky BNP Paribas Personal Finance a neposkytuje tak své výsledky ČLFA (ČLFA, 2015c). Vzhledem k tomu, že se jedná víceméně o největšího poskytovatele nebankovních úvěrů působící na kapitálovém trhu v České republice, jsou pro znázornění k celkové částce poskytnutých nebankovních spotřebitelských úvěrů přičteny odhadované výsledky společnosti CETELEM ČR, a.s.⁵ Graf vývoje míry nezaměstnanosti je uveden v příloze č. 2 a graf vývoje míry inflace je uveden v příloze č. 3.

⁴ Česká leasingová a finanční asociace vznikla v roce 1991 jako Asociace leasingových společností ČSFR. O rok později změnila svůj název na současný. Kromě podávání informací o svých členech zájemcům, kteří mají zájem uzavřít leasingový, splátkový či úvěrový obchod, se také podílí na přípravě právních předpisů souvisejících s nebankovními finančními produkty, a také členům pomáhá platné právní předpisy aplikovat (ČLFA, 2019).

⁵ Čtvrtletní suma pro společnost CETELEM ČR, a.s. činí průměrně 2,602 mld. Kč a byla vypočítána jako průměr celkové sumy spotřebitelských úvěrů poskytnuté společností od roku 2008 do roku 2014 včetně.

Graf 3.1 Vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů

Zdroj: ČLFA (2008a-2018d), vlastní zpracování

Z uvedeného grafu je patrné, že po vypuknutí ekonomické krize v roce 2008 množství spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními institucemi začalo klesat. ČNB ve snaze opětovného oživení ekonomiky během roku 2008 třikrát snížila dvoutýdenní repo sazbu z únorových 3,75 % (v únoru ještě ČNB zvýšila tuto sazbu z 3,50 % na právě 3,75 %) na prosincových 2,25 % (ČNB, 2019a). Nezaměstnanost v tomto roce činila 4,4 % (ČSÚ, 2019a) a míra inflace byla 6,3 % (ČSÚ 2019b). Celkem členské společnosti ČLFA v tomto roce poskytly úvěry pro osobní potřebu ve výši 54,3 mld. Kč (ČLFA, 2009a).

V roce 2009 pokračoval reálný pokles ekonomiky (ČSÚ, 2019d), a to i přesto, že docházelo ke snižování dvoutýdenní repo sazby, kdy hodnota této sazby na konci roku 2009 činila 1 % (ČNB, 2019a). Díky snižování investic a omezení výdajů domácností doprovázené s rostoucí mírou nezaměstnanosti, která činila za rok 2009 dle dat ČSÚ 6,7 % (ČSÚ, 2019a), vedlo k dalšímu snižování poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Míra inflace v tomto roce činila 1 % (ČSÚ, 2019b). Celkem členské společnosti ČLFA v roce 2009 poskytly úvěry pro osobní potřebu ve výši 41,06 mld. Kč, což představuje snížení proti roku 2008 o 24,4 % (ČLFA, 2010a).

Ve stejném duchu se nesly roky 2010 až polovina roku 2012. Míra nezaměstnanosti se v těchto letech průměrně pohybovala okolo hodnoty 7 % (ČSÚ, 2019a), míra inflace průměrně 2,2 % (ČSÚ 2019b) a pokračoval tak klesající trend hodnoty poskytnutých úvěrů. V roce 2010 byly poskytnuty úvěry v celkové hodnotě 38 mld. Kč (ČLFA, 2011a) a v roce 2011 ve výši 34,2 mld. Kč (ČLFA, 2012a).

Při pohledu na graf 3.1 je patrné, že právě v roce 2012 (jmenovitě pak ve 2. čtvrtletí) se trend otočil. Celková suma poskytnutých úvěrů se od třetího čtvrtletí 2012 pohybuje v rozmezí 8 až 10 mld. Kč za jedno čtvrtletí. V roce 2012 poskytnuté úvěry dosáhly hodnoty 34,2 mld. Kč (ČLFA, 2013a). To je sice stejná hodnota jako v předchozím roce, avšak po dalším poklesu v prvním a druhém čtvrtletí tohoto roku, dokázaly třetí a čtvrté čtvrtletí „vymazat“ ztrátu z prvních poloviny roku. Míra nezaměstnanosti v roce 2012 činila 7 % (ČSÚ, 2019a) a míra inflace 3,3 % (ČSÚ, 2019b).

V roce 2013 došlo k nárůstu poskytnutých spotřebitelských úvěrů o 0,6 % oproti předchozímu roku. Celková částka poskytnutých úvěrů určených pro domácí spotřebu činila 34,41 mld. Kč (ČLFA, 2014a). Nemalý vliv na tom měla rostoucí spotřeba domácností. Míra nezaměstnanosti činila ještě v roce 2013 7 %, avšak v roce následujícím již 6,1 % (ČSÚ, 2019a). Míra inflace v roce 2013 byla 1,4 % a v roce následujícím pouze 0,4 % (ČSÚ, 2019b). V roce 2014 došlo k dalšímu růstu spotřebitelských úvěrů a celková částka tak na konci roku dosáhla hodnoty 34,94 mld. Kč (ČLFA, 2015a). ČNB nadále snižovala své úrokové sazby, jejíž míra se postupně dostala až na hodnotu 0,05 v listopadu 2012 (ČNB, 2019a).

Od roku 2015 společnost CETELEM ČR, a.s. působí jako pobočka zahraniční banky a již není členem ČLFA (ČLFA, 2015c). Proto při pohledu na graf dochází opět k propadu, nicméně tento pokles je zapříčiněn právě chybějícími daty od této společnosti. Celková suma spotřebitelských úvěrů se pak pohybuje na hodnotách 7 mld. za jedno čtvrtletí. Aby nedocházelo k tomuto zkreslení reality, byla pro další čtvrtletí vždy přičtena částka 2,602 mld. Kč. Tato simulace představuje reálnější pohled na celkovou sumu poskytnutých úvěrů. Na grafu je pak vidět, že celková částka se neblíží k minimu z roku 2012, ale naopak jsou hodnoty podobné, jako v roce 2010 s potenciálem dalšího růstu. Rostla spotřeba domácností, která byla pravděpodobně nejvíce zapříčiněná snižující se mírou nezaměstnanosti, která v roce 2015 činila 5 % (ČSÚ, 2019a). Míra inflace v tomto roce činila dokonce 0,3 % (ČSÚ, 2019b). Celková částka poskytnutých spotřebitelských úvěrů za rok 2015 činila 28,43 mld. Kč

(ČLFA, 2016a). Při zohlednění výsledku společnosti CETELEM ČR, a.s. byly za rok 2015 poskytnuty úvěry v celkové výši 36,234 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 6,6 %.

Následující roky jsou ve znamení stálého poklesu míry nezaměstnanosti. V roce 2016 míra nezaměstnanosti činila 4 % a v roce 2017 pouze 2,9 % (ČSÚ, 2019a). Opačný vývoj zaznamenala cenová hladina, která povolna od roku 2016 začala růst. Míra inflace činila v roce 2016 0,7 % a v roce následujícím již 2,5 % (ČSÚ, 2019b). V roce 2016 tak celková částka poskytnutých úvěrů dosáhla hodnoty 27,61 mld. Kč (ČLFA, 2017a) a při zohlednění výsledku CETELEM ČR, a.s. je to pak 37,985 mld. Kč. V roce nadcházejícím mluvíme o částce 27,33 mld. Kč (ČLFA, 2018a) a opět při zohlednění výsledku společnosti CETELEM ČR, a.s. 37,738 mld. Kč. Takřka po pěti letech došlo ke změně na půdě dvoutýdenních repo sazeb, kdy členové bankovní rady ČNB rozhodli v srpnu 2017 k navýšení sazby na 0,25 % a na začátku listopadu o dalších 0,25 procentního bodu na 0,5 % (ČNB, 2019a). Tento trend pokračoval i v roce 2018, kdy se sazba zvýšila dokonce pětkrát, a to až na poslední listopadovou změnu, kdy dvoutýdenní repo sazba činila 1,75 % (ČNB, 2019a). V tomto roce míra nezaměstnanosti byla jen 2,2 % (ČSÚ, 2019a) a míra inflace 2,1 % (ČSÚ, 2019c). Celková částka poskytnutých úvěrů za rok 2018 dosáhla částky 27,38 mld. Kč (ČLFA, 2019a). Při zohlednění společnosti CETELEM ČR, a.s. je celková suma 38,298 mld. Kč. To představuje meziroční nárůst o 1,5 %.

3.2 Největší poskytovatelé nebankovních úvěrů

Dle dat ČLFA jsou největšími poskytovateli nebankovních spotřebitelských úvěrů dle výše vstupního dluhu při financování všech komodit a u všech finančních produktů společnosti

- CETELEM ČR, a.s. (dále CETELEM),
- Home Credit, a.s. (dále Home Credit),
- ESSOX, s.r.o. (dále ESSOX),
- Provident Financial, s.r.o. (dále Provident Financial),
- GE Money Multiservis, a.s. (dále GE Money Multiservice), (ČLFA, 2008a-2018d).

Společnost **CETELEM** byla založena v roce 1996 v České republice. Jak již bylo výše několikrát zmíněno, od roku 2015 působí jako zahraniční pobočka společnosti BNP Paribas Personal Finance SA (Peníze.cz, 2019).

Home Credit byl založen v roce 1997. Dnes je součástí globální fintech skupiny, která patří mezi největší na světě. Mezi hlavní produkty této společnosti patří nákup na splátky v kamenných obchodech či e-shopech, poskytuje také hotovostní úvěry a úvěry na auta, nabízí konsolidaci stávajících půjček a poskytuje kreditní karty. Společnost je členem skupiny Home Credit Group B. V. a skupiny PPF (Home Credit, a.s., 2019).

Další společnost je **ESSOX**, která byla založena v roce 1993. O deset let později společnost vstoupila do finanční skupiny Komerční banky, která má v této společnosti podíl ve výši 50,9 % a Société Générale s podílem 49,1 %. Mezi hlavní nabízené produkty patří úvěry na auto, nákup na splátky, poskytování kreditních karet a financování strojů a technologií (ESSOX, s.r.o., 2019).

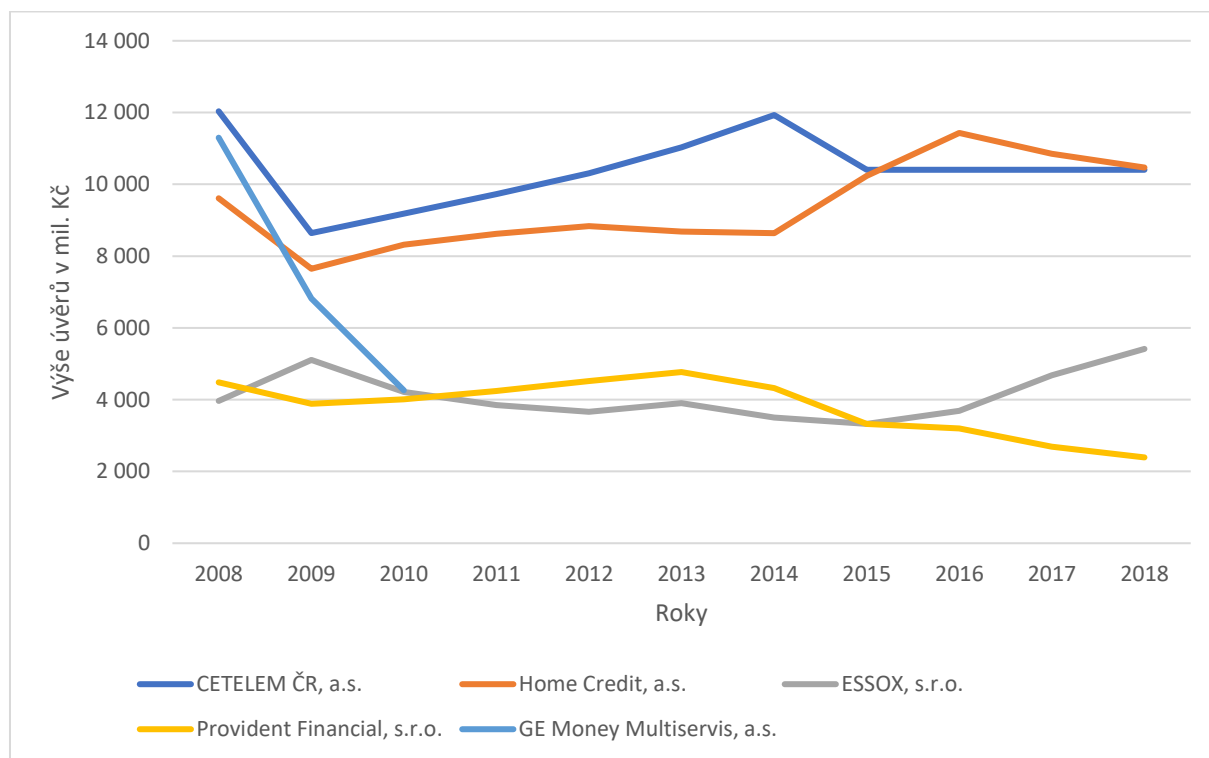
Provident Financial působí na českém trhu od roku 1997. Společnost patří do mezinárodní skupiny International Personal Finance, která byla založena v roce 1880 ve Velké Británii. Podobně jako výše uvedené společnosti mezi hlavní produkty patří poskytování půjček (Provident Finance, s.r.o., 2019).

Společnost **GE Money Multiservis** byla stejně jako předchozí společnosti založena v devadesátých letech dvacátého století, přesněji pak v roce 1993 a nabízela podobné nebankovní služby jako společnosti výše uvedené. Aktuálně již nenabízí žádné produkty, neboť v roce 2017 zanikla likvidací (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2019).

3.3 Podíl jednotlivých společností na trhu

Na grafu 3.2 jsou znázorněny výše zmíněné největší společnosti (největší podle celkové výše poskytnutých nebankovních spotřebitelských úvěrů) a jejich vývoj v oblasti celkové výše poskytnutých spotřebitelských úvěrů za období 2008 až 2018, a to včetně opětovné simulace u společnosti CETELEM, kde za každý rok počínaje rokem 2015 byla přičtena částka 10 408 mil. Kč.

Graf 3.2 Výše poskytnutých spotřebitelských úvěrů u vybraných společností za období 2008 až 2018

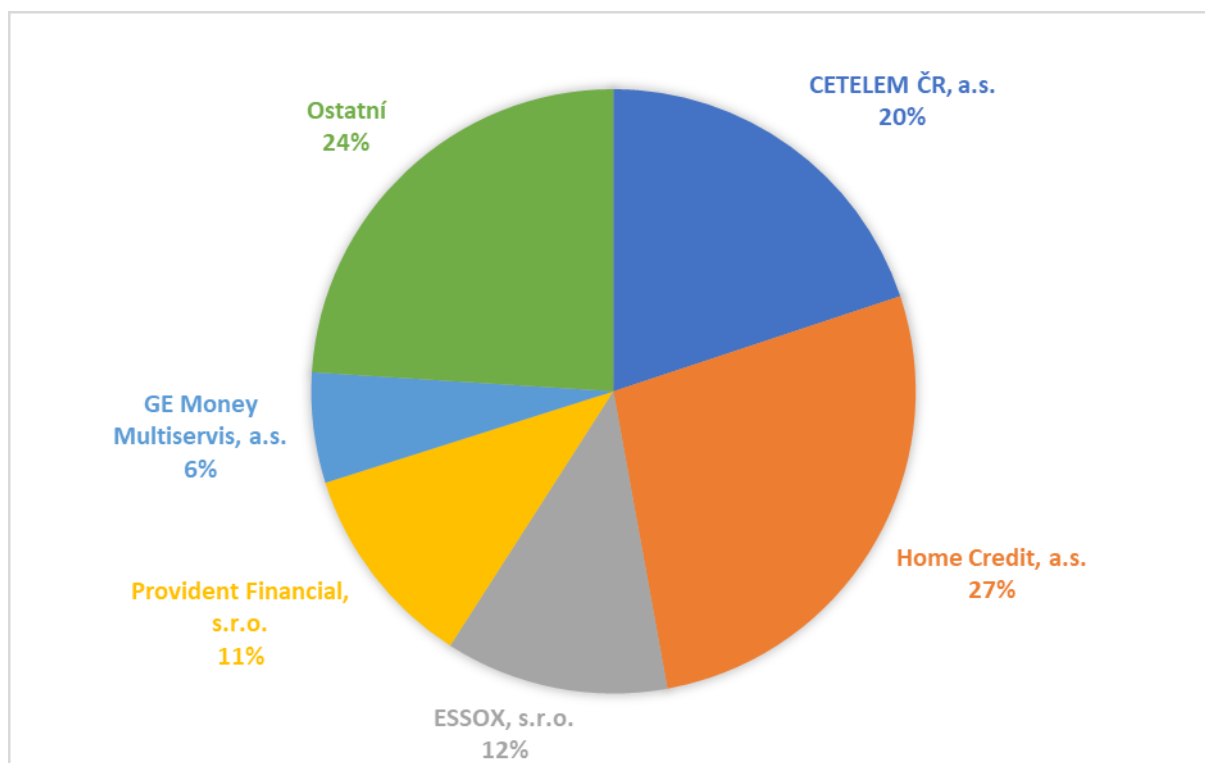

Zdroj: ČLFA (2008a-2018d), vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že kromě společnosti ESSOX, zbylé čtyři společnosti zaznamenaly pokles v roce 2008 v celkové výši poskytnutých úvěrů. Největší propad zaznamenala společnost GE Money Multiservis, která dokonce v roce 2010 byla nucena ukončit svou činnost. V roce 2009 došlo k mírnému oživení celého trhu a společnosti CETELEM, Home Credit, a Provident Finance, poskytly více spotřebitelských úvěrů. Dohromady tyto společnosti půjčily částku 26 129,40 mil. Kč. Od roku 2013 společnost Provident Financial zaznamenává propad v celkové výši poskytnutých úvěrů a tento klesající trend pokračuje až do konce sledovaného období. V roce 2018 výše úvěrů poskytnutých touto společností činila 2 391,51 mil. Kč, což je nejhorší výsledek během celého sledovaného období. V roce 2015 ji dokonce předběhla společnost ESSOX, kde rostoucí trend pokračuje i v roce 2018. Ve stejném roce, kdy společnost ESSOX předstihla společnost Provident Financial, s.r.o., se na první místo posunula společnost Home Credit a udělala ze společnosti CETELEM dvojku na trhu s nebankovními spotřebitelskými úvěry. Avšak pořád je důležité, že od roku 2015 jsou data u společnosti CETELEM pouze nasimulována a data se tak mohou lišit v řádech milionů Kč.

Na grafu 3.3 je znázorněno rozdělení trhu s nebankovními spotřebitelskými úvěry na výše zmíněné společnosti a zbytek trhu.

Graf 3.3 Podíl všech členských společností ČLFA poskytující nebankovní spotřebitelské úvěry v České republice za období 2008 až 2018

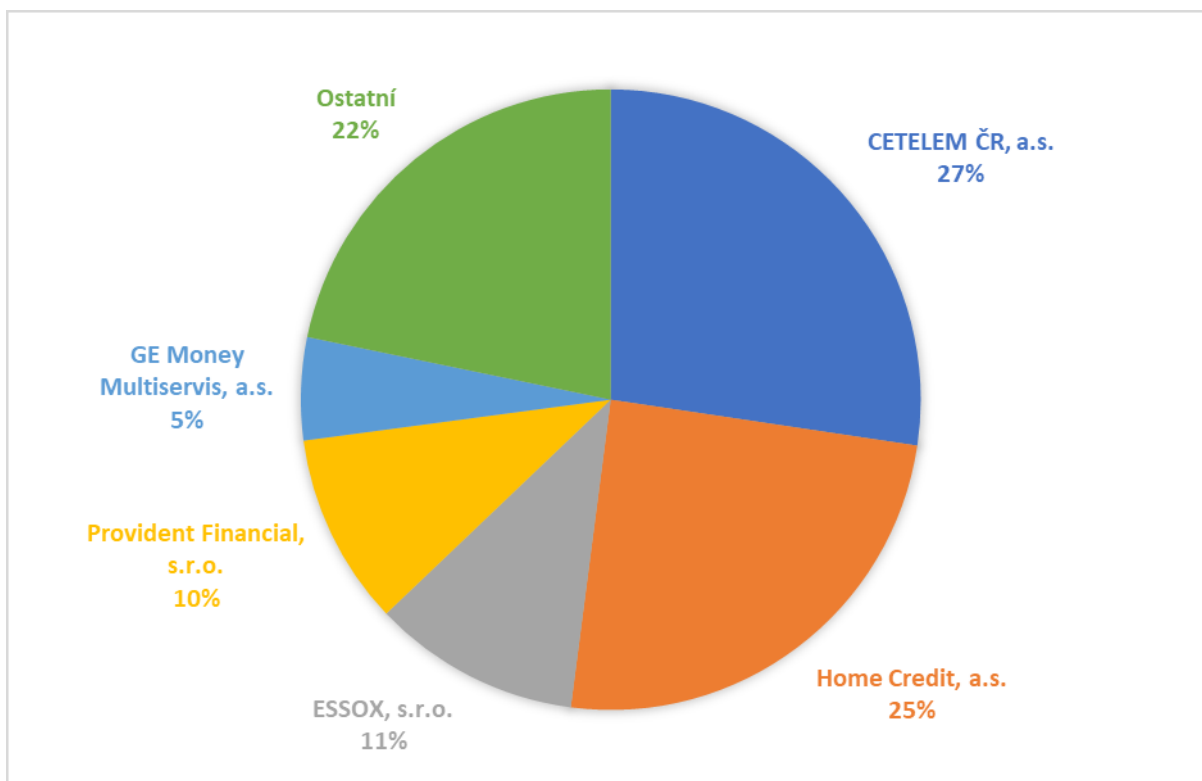

Zdroj: ČLFA (2008a-2018d), vlastní zpracování

Na grafu je vidět, jak velký podíl trhu zabírají výše zmíněné největší společnosti, které poskytují nebankovní spotřebitelské úvěry. Společnosti Cetelem, Home Credit, ESSOX, Provident Financial a GE Money Multiservis zabírají celkový podíl trhu ze 76ti %. Zbýlých 24 % tvoří ostatních zhruba 20 dalších společností.

V předchozím grafu opět nebyly zahrnuty výsledky společnosti Cetelem od druhého čtvrtletí 2015. Opětně, jak se již stalo mnohokrát dříve, je uveden i další graf, který počítá i se simulovanou sumou u této společnosti (ČLFA, 2008a-2018d).

Graf 3.4 Podíl všech členských společností ČLFA poskytující nebankovní spotřebitelské úvěry v České republice za období 2008 až 2018 zahrnující simulované výsledky společnosti CETELEM ČR, a.s.

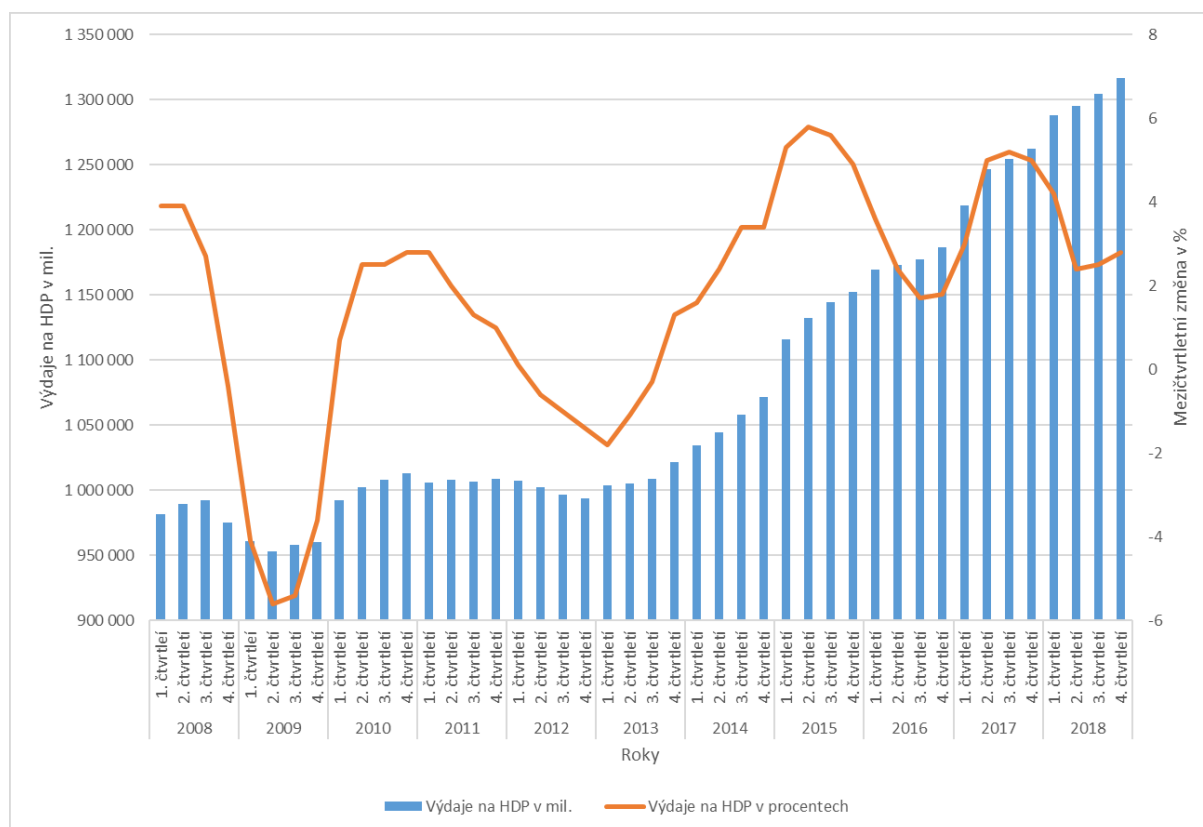
Zdroj: ČLFA (2008a-2018d), vlastní zpracování

Na tomto grafu je pak vidět, že podíl pěti největších poskytovatelů nebankovních spotřebitelských úvěrů se zvýšil ze 76ti % na 78 %. Podíl zbylých nebankovních společností klesl na 22 % z 24 %

3.4 Vývoj reálného HDP v České republice

Popis vývoje reálného HDP ukazuje graf č. 3.5. Na tomto grafu je vidět, jak jeho celková hodnota v mil. za jednotlivá čtvrtletí, tak i mezičtvrtletní změna vyjádřena v procentech.

Graf 3.5 Vývoj reálného HDP v České republice

Zdroj: ČSÚ (2019d), vlastní zpracování

Při pohledu na graf, vidíme, že počáteční rok 2008 je ve znamení nástupu ekonomické krize. Celková hodnota reálného HDP za tento rok činila 3 938 516 mil. Kč. Při zprůměrování mezičtvrtletní změny reálného HDP, rok 2008 ještě vykázal růst, a to 2,5 % za rok. Při bližším pohledu na jednotlivé komponenty, které se podílejí na tvorbě HDP, jmenovitě výdaje na konečnou spotřebu, tvorba hrubého kapitálu a zahraniční obchod, tak dosáhly kladného růstu. Pravdou však je, že v posledním čtvrtletí (s výjimkou u výdajů na konečného spotřebitele) byl zaznamenán růst negativní (ČSÚ, 2019d).

V následujícím roce se již plně projevila ekonomická krize. Na grafu je vidět pokles výdajů HDP. Celková výše za všechny čtvrtletí činí 3 832 289 mil. Kč s meziročním tempem růstu -4,7 %. Nejnižší hodnota, 953 302 mil. Kč, byla zaznamenána ve 2. čtvrtletí a mezičtvrtletní změna v tomto období činila -5,6 %. Tohle čtvrtletí tak můžeme považovat za odražení ekonomiky ode dna. V tomto roce se dokonce položka tvorba hrubého kapitálu dostala na hodnotu -17,8 % oproti roku 2008. Vývoz i dovoz poklesl na hodnotu -9,5 % u vývozu a -10,8 % u dovozu. Jediná položka, která vzrostla, byla výdaje na konečnou

spotřebu, a to pouze o 0,4 %. Zapříčiněno to bylo růstem výdajů vládních institucí, které oproti předešlému roku vzrostly o 2,8 % (ČSÚ, 2019d).

V roce 2010 roční výdaje na HDP činily 4 015 527 mil. Kč a meziroční změna dosáhla hodnoty 2,1 %. V tomto roce jsou zaznamenány výdaje u konečných spotřebitelů ve výši 0,8 % oproti předešlému roku, tvorba hrubého domácího kapitálu dosáhla hodnoty 4,2 %. Bezesporu největší změna se odehrála na půdě zahraničního obchodu. Změna u vývozu, resp. dovozu, dosáhla hodnoty 14,3 %, resp. 14,4 % (ČSÚ, 2019d).

V roce 2011 HDP sice oproti předchozímu období vzrostlo, ale tempo růstu bylo pomalejší. Celková výše HDP činila 4 028 895 mil. Kč s meziročním tempem růstu 1,8 %. Výdaje na konečnou spotřebu klesly o 0,8 procentního bodu. Ostatní položky HDP vzrostly, a to o 1,8 % u tvorby hrubého kapitálu, 9,2 % u vývozu a 6,7 % u dovozu (ČSÚ, 2019d).

Následující rok se však dostalo tempo růstu opět do záporných hodnot. Meziroční tempo růstu činilo v tomto roce -0,7 % a celková výše HDP činila 4 000 537 mil. Kč. Výdaje na konečnou spotřebu dosáhly meziroční změny -1,4 %, tvorba hrubého kapitálu zaznamenala pokles o 3,9 %. Položka zahraniční obchod jako jediná znamenala růst, a to u vývozu 4,5 % a u dovozu 2,8 % (ČSÚ, 2019d).

Rok 2013 byl posledním rokem ve sledovaném období, kdy celkový výstup ekonomiky byl v záporných číslech. Součet všech čtyř období činil 4 039 279 mil. Kč. Tempo růstu dosáhlo hodnoty -0,5 %. Výdaje na konečnou spotřebu vzrostly o 1,1 %, vývoz 0,2 % a dovoz 0,1 %. Jedinou zápornou položkou byla položka tvorba hrubého kapitálu, která dosáhla poklesu o -5,1 % (ČSÚ, 2019d).

Rok 2014 už je ve znamení nastupujícího optimismu. Hodnota HDP vzrostla o 2,7 % a celková hodnota tak činila 4 208 293 mil. Kč. Na těchto hodnotách se podílela velkou vahou položka tvorba hrubého kapitálu, neboť vzrostla o 8,5 %. Podobných hodnot dosáhla i položka zahraniční obchod s růstem 8,7 % u vývozu a 10,1 % u dovozu. Nejmenší růst zaznamenala položka výdaje na konečnou spotřebu, a to 1,6 % (ČSÚ, 2019d).

V roce 2015 bylo meziroční tempo růstu nejmarkantnější. Meziroční změna HDP dosáhla hodnoty 4 544 709 mil. Kč, což představovalo tempo růstu 5,4 %. Patrně největší vliv na tento růst měly firmy, neboť růst u tvorby hrubého kapitálu činila růst 13 %. Výdaje na konečnou spotřebu domácností zaznamenaly růst 3,2 % a změna u vývozu 6,2 % a 6,9 % u dovozu (ČSÚ, 2019d).

V roce následujícím se ekonomika zpomalila. Meziroční tempo růstu dosáhlo hodnoty 2,4 % a celková výše HDP činila 4 706 300 mil. Kč. Toto zpomalení zapříčinil pokles investic firem, neboť tvorba hrubého kapitálu zaznamenala pokles o 4,3 %. Výdaje na konečnou spotřebu vzrostly o 3,3 %. Stejně tak vzrostl vývoz, a to o 4,1 %, ale i dovoz, který vzrostl o 2,6 % (ČSÚ, 2019d).

O 4,5 % vzrostla ekonomika v roce 2017. Výdaje na HDP činily 4 982 361 mil. Kč. Tentokrát vzrostly všechny položky podílející se na tvorbě HDP, a to o 3,5 % u výdajů na konečnou spotřebu, 4,1 % u tvorby hrubého kapitálu, 7,1 % u vývozu a 6,3 % u dovozu (ČSÚ, 2019d).

V posledním sledovaném roce tempo růstu dosáhlo hodnoty 3 % a celkové výdaje na HDP činily 5 204 367 mil. Kč. I v tomto roce všechny položky zaznamenaly růst. Výdaje na konečného spotřebitele vzrostly podobně jako v roce předešlém, tj. o 3,4 %, tvorba hrubého kapitálu dosáhla růstu o 5,7 %, vývoz 4,5 % a v poslední řadě dovoz s růstem meziročním růstem 6 % (ČSÚ, 2019d).

4 Zhodnocení nebankovních půjček a úvěrů na finančním trhu v České republice

V této kapitole jsou nejprve definovány vztahy mezi makroekonomickými veličinami, sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních institucí a počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností. Následně je proveden test korelace a je zjišťována kauzalita mezi proměnnými. Pozornost je věnována hlavně vztahu mezi mírou nezaměstnanosti a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Výsledky všech provedených testů jsou následně porovnány s teoretickými předpoklady či odhadovanými hypotézami.

4.1 Metody výpočtu vztahů mezi proměnnými

Pro zjištění vztahů mezi jednotlivými proměnnými je nejprve vypočítán **korelační koeficient** a následně je prováděn test závislosti pomocí **Grangerovy kauzality**.

4.1.1 Korelační koeficient

Pomocí Paersonova korelačního koeficientu je možné zjistit sílu lineárního vztahu mezi párovými proměnnými. Často bývá tento koeficient označován písmenem r , pro které platí, že výsledná hodnota se musí pohybovat v intervalu od -1 do 1. Pokud r nabývá kladné hodnoty, znamená to, že mezi proměnnými je kladný lineární vztah. Pokud r nabývá záporné hodnoty, mezi proměnnými je negativní lineární vztah korelace. Výsledek může být i nula a v takové případě mezi proměnnými neexistuje žádný korelační vztah. Z toho vyplývá, že čím je hodnota blíže k 1 nebo -1, tím je lineární korelace silnější. Evansova příručka z roku 1996 udává, že pokud r nabyde absolutní hodnotu v rozmezí od 0,00 do 0,19, korelace je „velmi slabá“. V případě výsledku od 0,20 do 0,39 je korelace „slabá“. „Střední“ korelace je v rozmezí 0,40 až 0,59. Pokud vyjde Pearsonův korelační koeficient v intervalu 0,60 až 0,79, korelace je „silná“ a v případě výsledku 0,80 až 1,00 je korelace „velmi silná“. Vzorec pro výpočet tohoto koeficientu vypadá následovně:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}} \quad (4.1)$$

kde, r je Pearsonův korelační koeficient, indexy i vyjadřují n sledovaných jednotek a x a y vyjadřují dvě studované proměnné (Sharma, 2005).

4.1.2 Grangerova kauzalita

Pojmem kauzalita je v ekonometrii chápána jako schopnost určité proměnné predikovat jinou proměnnou. Toto pojetí kauzality v 60. a 70. letech 20. století zavedli Granger (1969) a Sims (1972). Smyslem testování kauzality je prověřit, zdali změna určité proměnné předchází změně druhé proměnné. V ekonomii často dochází k tomu, že nějaké makroekonomické opatření reaguje například s ročním zpožděním. Výhodou tohoto modelu je, že toto časové zpoždění je možné do modelu zahrnout a nebude tak docházet k situacím, že výsledek provedeného testu bude ovlivněn časovým nesouladem. Aby se dalo říct, že jedna veličina ovlivňuje druhou, musí být výsledná hodnota provedeného testu do deseti procent. (Greene, 2003). Rovnice Grangerovy kauzality vypadá následovně:

$$\begin{aligned}y_t &= \alpha_0 + \alpha_1 y_{t-1} + \dots + \alpha_l y_{t-l} + \beta_1 x_{t-1} + \dots + \beta_l x_{t-l} + \epsilon_t \\x_t &= \alpha_0 + \alpha_1 x_{t-1} + \dots + \alpha_l x_{t-l} + \beta_1 y_{t-1} + \dots + \beta_l y_{t-l} + u_t,\end{aligned}\tag{4.2}$$

kde, y_t a x_t jsou párové proměnné u kterých je prováděn test kauzality, l je zvolené časové zpoždění, t značí index vzorku signálu v diskretním čase, ϵ_t je chyba predikce, přičemž model hledá nastavení svých koeficientů tak, aby chyba predikce byla minimální (EViews 7 User's Guide I, 2010).

4.2 Metodika

V této podkapitole je zkoumán vztah mezi makroekonomickými agregáty a počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů nebankovními institucemi. Zvolené makroekonomické agregáty jsou růst reálného HDP, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Poslední proměnnou, u které byl zkoumán vztah mezi ostatními proměnnými je průměrná úroková míra spotřebitelských úvěrů u bankovních společností. Bohužel neexistují dostupná data pro zjištění průměrné úrokové míry spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností. Růst reálného HDP je sezonně očištěn a suma poskytnutých spotřebitelských úvěrů s mírou nezaměstnanosti byly očištěny v programu Eviews 7 metodou Census X12. Důvodem je, aby nedocházelo ke zkreslování výsledků sezonními vlivy.

4.2.1 Očekávané vztahy

V této podkapitole jsou vymezeny vztahy mezi jednotlivými proměnnými tak, jak je definují různé teorie. Tyto teorie tedy říkají, zdali existuje mezi proměnnými pozitivní či negativní vztah, a také jestli mezi nimi existuje nějaký směr vztahové významnosti. V níže uvedené tabulce 4.1 jsou znázorněny jednotlivé vztahy mezi proměnnými podle teoretických předpokladů (v tomto případě jsou znaménka v tabulce černě). Pokud však neexistuje zatím doposud známá teorie zkoumající vztahy jednotlivých proměnných, je použit odhad vzájemného vztahu na základě známých ekonomických pouček a předpokladů (v takovém případě znaménka v tabulce mají barvu červenou). Pokud je mezi proměnnými znaménko „+“, teorie říká nebo je očekáván pozitivní vztah mezi proměnnými, pokud znaménko „-“, znamená to, že je mezi vztahy dle teorie nebo podle odhadu očekáván negativní vztah. Pokud je však mezi proměnnými znaménko „+“ a zároveň „0“, je zde očekáván buď pozitivní vztah anebo neutrální vztah.

Tabulka 4.1 Vztahy mezi jednotlivými proměnnými dle teoretických předpokladů

	HDP	Inflace	Nezaměstnanost	Úroková míra	Počet uzavřených smluv	Suma poskytnutých úvěrů
HDP		+	-	+	-	-
Inflace	+		-	+	+, 0	+, 0
Nezaměstnanost	-	-		-	+	+
Úroková míra	+	+	-		+	+
Počet uzavřených smluv	-	+, 0	+	+		+
Suma poskytnutých úvěrů	-	+, 0	+	+	+	

Zdroj: Jurečka (2017), vlastní zpracování

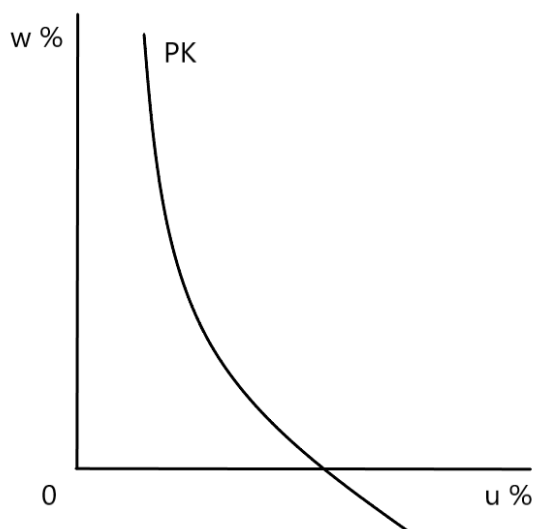
Poznámka: HDP = Růst reálného HDP, Inflace = Míra inflace, Nezaměstnanost = Míra nezaměstnanosti, Úroková míra = Průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních společností, Počet uzavřených smluv = Počet nově uzavřených smluv u nebankovních společností, Suma poskytnutých úvěrů = Suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností.

Aby skutečně při **ekonomickém růstu** docházelo také k růstu **míry inflace**, je důležité, aby byl splněn následující předpoklad. Míra inflace musí být nízká (okolo 2 %) a stabilní. Toto relativně nízké zvýšení cenové hladiny motivuje zaměstnance k zvýšení produktivity práce, protože očekávají pokles reálných mezd. Stejná psychologie funguje i na straně zaměstnavatelů, kteří zareagují na zvýšení cenové hladiny zvýšením nominálních mezd, ale na oplátku očekávají zvýšení produktivity práce, které povede ke zvýšení produktu. Inflace také může mít vliv na úsilí investorů efektivněji investovat kapitál. Pokud bude tento kapitál efektivněji investován, bude docházet k ekonomickému růstu. Tobinův efekt znázorňuje, že inflace v dané ekonomice vede k přesunu držby peněz k bankovním vkladům. Důvodem je zvyšování alternativních nákladů držby peněz. Inflace zvyšuje akumulaci kapitálu a ekonomický růst. Posledním uvedeným důvodem, proč s růstem míry inflace poroste také výstup ekonomiky je, že růst cenové hladiny může být způsoben zlepšováním kvality nabízených výrobků (Kliková, Kotlán, 2012).

Teorie také říká, že pokud poroste **reálný HDP**, bude zároveň klesat **míra nezaměstnanosti**. Popřípadě obráceně, s poklesem reálného HDP se bude míra nezaměstnanosti zvyšovat. Je však zapotřebí vzít v úvahu, že aby toto pravidlo mohlo platit, musí být splněny určité předpoklady. Ekonomický růst musí být dostatečně vysoký a musí být vyšší než potenciální produkt, aby se pak míra nezaměstnanosti začala snižovat. Tento vztah formuloval poprvé Arthur Okun na základě analýzy prováděné v druhé polovině 20. století. Vzájemný vztahy mezi těmito makroekonomickými veličinami funguje i obráceně, tedy pokud se HDP bude snižovat a bude pod potenciálním produktem, míra nezaměstnanosti poroste (Kliková, Kotlán, 2012).

Po druhé světové válce byly ve většině vyspělých zemích využívány principy a poučky tzv. keynesiánské politiky. Toto období je charakterizované vysokou zaměstnaností. To je sice pozitivní jev, ale byl doprovázen zvyšující se cenovou hladinou. V roce 1958 prokázal ve svém článku A. W. Phillips, že mezi mírou nezaměstnanosti (w) a mírou nominálních mezd (u) je inverzní vztah. Tento jev je možné znázornit klesající Phillipsovou křivkou (PK) na obrázku 4.1 (Jurečka, 2017).

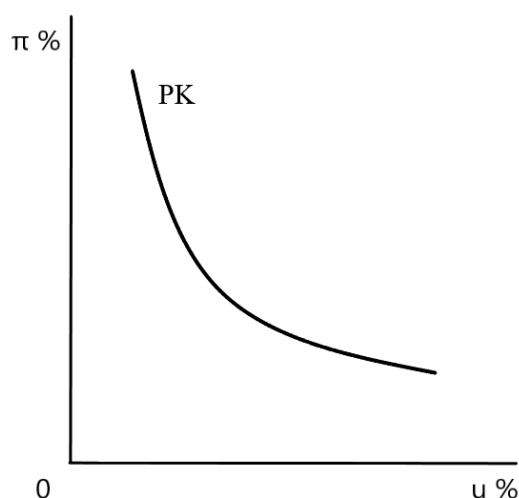
Obrázek 4.1 Původní Phillipsova křivka

Zdroj: Jurečka (2017), vlastní zpracování

Z výše uvedeného obrázku je možné vyčíst, že při zvyšující se míře nezaměstnanosti klesá nominální mzda. Ekonomická interpretace tohoto jevu je taková, že nízká nezaměstnanost vyvolá poptávkové tlaky, které jsou důsledkem ochoty lidí utrácet peníze, protože mají dostatečné příjmy. Firmy se snaží této poptávce vyhovět, a tak chtějí více vyrábět. Na to však potřebují najímat další pracovní sílu a jsou ochotni nabízet vyšší mzdu. Celý model funguje i obráceně, tedy při nízkých mzdách bude docházet k poklesu poptávky, firmy nebudou chtít více vyrábět a budou své zaměstnance propouštět. Phillipsova křivka prošla řadou úprav a modifikací, avšak pro účely bakalářské práce postačí verze od ekonomů P. A. Samuelsona a R. Solowova. Jejich verze Phillipsovy křivky je na obrázku 4.2. Z tohoto obrázku je již velmi dobře patrný vztah mezi mírou inflace (π) a mírou nezaměstnanosti (u). Při rostoucí míře inflace bude míra nezaměstnanosti klesat a obráceně. Mezi mírou inflace a mírou nezaměstnanosti tedy panuje nepřímá úměra (Jurečka, 2017).

Obrázek 4.2 Samuelsonova a Solowova verze Phillipsovy křivky

Zdroj: Jurečka (2017), vlastní zpracování

Teorie, která by se věnovala závislosti mezi **růstem reálného HDP a úrokové míry o spotřebitelských úvěrech u bankovních institucí** pravděpodobně neexistuje. Teoreticky by se ale s růstem reálného HDP tato úroková míra měla zvyšovat. Důvod by byl takový, že při ekonomickém růstu bude také růst inflace a centrální banka ve snaze bojovat s růstem cenové hladiny bude zvyšovat své dvoutýdenní repo sazby. Od těchto sazeb by se mohly odvíjet i sazby u spotřebitelských úvěrů, a tak s růstem výstupu ekonomiky porostou i úrokové sazby u bankovních společností.

Pro další vztahy pravděpodobně neexistuje žádná teorie, která by definovala jednotlivé vztahy mezi ostatními zvolenými proměnnými. Pro účely závěrečné práce je dobré, na základě ekonomických znalostí a souvislostí alespoň odhadnout či nastínit vzájemný vztah a následně pak porovnat výsledky testů s oním odhadem.

Vztah mezi **růstem reálného HDP a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů** by měl být teoreticky negativní. Jinými slovy by při růstu ekonomické výkonosti měla suma nově poskytnutých úvěrů klesat. Vezmeme-li v potaz to, že při ekonomickém růstu se bude snižovat míra nezaměstnanosti, bude tedy na trhu více lidí, kteří mají zaměstnání, a také více peněz. Nebudou nuceni tedy hledat pomoc v podobě půjčení si peněz jak u bankovních společností, tak u společností nebankovních. Stejnou logikou je možné vysvětlit negativní vztah mezi růstem reálného HDP a počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u

nebankovních společností. V tomto případě lze očekávat, že růst úvěrů by byl ovlivněn růstem reálného HDP.

Vztah mezi **mírou inflace** a **sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů** by pravděpodobně mohl být pozitivní, ale i neutrální. Hodně bude záležet na růstu reálných mezd. Pokud by s mírou inflace rostly i reálné mzdy, popřípadě by růst mezd vykompenzoval onu míru inflace, nebylo by zapotřebí, aby lidé žádali o další peníze v podobě úvěrů. Tato myšlenka lze aplikovat i na proměnnou počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností. Pokud by však inflace rostla daleko vyšším tempem než růst reálných mezd, pak by se již dalo spekulovat i o nárůstu zájmu o nebankovní produkty. Jde tedy i očekávat, že pokud tento vztah bude prokázán, bude to také právě míra inflace, která bude ovlivňovat tyto proměnné.

Mezi **mírou inflace** a **průměrnou úrokovou mírou u bankovních společností** by vztah mohl být pozitivní. Lze totiž očekávat, že poroste-li cenová hladina, centrální banka zareaguje na tento růst zvyšováním svých dvoutýdenních repo sazeb. Na to zareagují banky obchodní a navýší své úrokové míry. V opačném případě, pokud cenová hladina bude klesat, centrální banka opět použije svůj monetární nástroj a obchodní banky budou moci své sazby snížit. I v tomto případě lze očekávat, že vliv na tuto sazbu bude mít míra inflace.

Míra nezaměstnanosti a **suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů** budou mít vztah pravděpodobně pozitivní. Bude-li se zvyšovat míra nezaměstnanosti, bude v dané ekonomice více lidí, kteří nebudou mít peníze na své potřeby, které budou chtít uspokojovat. Právě proto, že nebudou mít příjem ze zaměstnání, budou nuceni hledat pomoc u poskytovatelů úvěrů (pravděpodobně nejprve své štěstí zkusí u bankovních institucí, následně pak budou hledat pomoc u nebankovních institucí). Opět v opačném případě, pokud míra nezaměstnanosti bude klesat, suma poskytnutých úvěrů bude klesat taktéž. Toto tvrzení lze samozřejmě aplikovat i na nově uzavřené smlouvy. Z výše uvedeného také vyplývá, že sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů, ale i nově uzavřených smluv bude ovlivňovat právě míra nezaměstnanosti.

Vztah mezi **mírou nezaměstnaností** a **průměrnou úrokovou mírou o spotřebitelských úvěrech u bankovních společností** lze za jistých podmínek očekávat negativní. Jak již byl výše definován vztah mezi mírou inflace a mírou nezaměstnanosti pomocí Phillipsovy křivky, tedy poroste-li míra nezaměstnanosti tak zároveň bude klesat míra inflace a naopak. Pokud tedy bude růst míra nezaměstnanosti, bude klesat míra inflace a na to bude reagovat centrální banka se zvýšením svých dvoutýdenních repo sazeb. Od ní se

samozřejmě budou odvíjet i sazby obchodních bank. Pravděpodobně to také bude právě míra nezaměstnanosti, která bude ovlivňovat onu průměrnou sazbu.

S růstem **počtu nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností** pravděpodobně také poroste **suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů**. Zní to logicky neboť pokud se bude uzavírat více smluv, poroste přímo úměrně také celková suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Avšak nemusí to platit vždy. Teoreticky se může stát, že se začnou více podepisovat smlouvy o spotřebitelském úvěru, ale na menší částky. Tzn. že nově uzavřené smlouvy porostou, ale celková suma může zůstat stejná či dokonce začít klesat. To by se mohlo stát např. v případě, kdy by stoupl zájem o tzv. „půjčky před výplatou“, kdy zájemcům o tento produkt chybí do výplaty částka v řádech několika stovek či pár tisíců. V takovém případě by se uzavřelo více smluv, ale suma by nebyla tak vysoká, jako kdyby se smluv uzavřelo méně, ale peníze by byly vynaloženy např. na koupi nového automobilu, kde částka by musela být bezpochyby vyšší. Lze také očekávat, že vliv bude mít položka počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností na položku sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů.

Vztah mezi **počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností** a **průměrnou úrokovou mírou u bankovních společností** je pravděpodobně pozitivní. Pokud bude rostla poptávka po spotřebitelských úvěrech u bankovních institucí, lze očekávat i zvýšenou poptávku po spotřebitelských úvěrech taktéž i u institucí bankovních a tím by rostla i odměna za poskytnutí těchto produktů. Opět toto tvrzení lze aplikovat i na **sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních institucí**. Tuto úrokovou míru by měla ovlivňovat ona poptávka po spotřebitelských úvěrech, tedy počet nově uzavřených smluv.

4.2.2 Koeficient korelace

Pomocí koeficientu korelace je možné zjistit vzájemný vztah mezi jednotlivými proměnnými. Lze tedy např. zjistit, jestli s růstem reálného HDP vzájemně poroste míra inflace nebo opačně jestli s růstem reálného HDP bude docházet k poklesu míry nezaměstnanosti. Mezi jednotlivými veličinami byl proveden výpočet korelačního koeficientu, jehož výsledky jsou znázorněny v tabulce 4.2.

Tabulka 4.2 Výsledky Pearsonova korelačního koeficientu mezi jednotlivými proměnnými

	HDP	Inflace	Nezaměstnanost	Úroková míra	Počet uzavřených smluv	Suma poskytnutých úvěrů
HDP	1,00	0,20	-0,27	-0,09	0,18	0,06
Inflace	0,20	1,00	-0,65	-0,51	0,06	0,03
Nezaměstnanost	-0,27	-0,65	1,00	0,79	-0,14	0,14
Úroková míra	-0,09	-0,51	0,79	1,00	-0,13	0,18
Počet uzavřených smluv	0,18	0,06	-0,14	-0,13	1,00	-0,14
Suma poskytnutých úvěrů	0,06	0,03	0,14	0,18	-0,14	1,00

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: HDP = Růst reálného HDP, Inflace = Míra inflace, Nezaměstnanost = Míra nezaměstnanosti, Úroková míra = Průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních společností, Počet uzavřených smluv = Počet nově uzavřených smluv u nebankovních společností, Suma poskytnutých úvěrů = Suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností.

Jak vyplývá z tabulky 4.2, s **růstem reálného HDP** roste **míra inflace**, **počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností** a **suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů**. Znamená to tedy, že pokud poroste výkonost ekonomiky, porostou s ní zároveň cenová hladina, více se budou uzavírat smlouvy na spotřebitelské úvěry u nebankovních společností a v poslední řadě také poroste celková suma poskytnutých spotřebitelských úvěrů.

Teoretické východisko mezi růstem HDP a mírou inflace definované v předchozí kapitole provedený test potvrdil. Jinými slovy skutečně když bude růst HDP, bude růst cenová hladina a opačně, bude-li klesat výkonost ekonomiky, cenová hladina bude klesat. Výsledek testu však vyvrátil hypotézu, že pokud se ekonomice bude dařit, bude zájem o nebankovní spotřebitelské úvěry klesat, což se projeví jak poklesem nově uzavřených smluv, tak sumou nově poskytnutých úvěrů. Nepřímo úměrný vývoj s růstem reálného HDP má **míra nezaměstnanosti** a **průměrná úroková míra u bankovních společností**. Negativní výsledek mezi růstem HDP a mírou nezaměstnanosti opět potvrdil teoretický předpoklad. Platí tedy

teorie popsaná Phillipsovou křivkou. Provedený test však vyvrátil myšlenku, že by při zvyšující se výkonosti ekonomiky měla úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních institucí růst. Výsledek je tedy opačný a při ekonomickém růstu budou tyto sazby klesat. Pravděpodobně je to způsobené tím, že úroková sazba u spotřebitelských úvěrů není měnově politická sazba a nereaguje tak na zvýšení či snížení dvoutýdenní repo sazby centrální bankou. Na druhou stranu je výsledek korelace po zaokrouhlení -0,09. Míra korelace je tedy takřka nulová.

S růstem **cenové hladiny**, resp. poklesem cenové hladiny **počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí a suma nově poskytnutých úvěrů** roste, resp. klesá. Vztah mezi těmito veličinami je pozitivní. Negativní výsledek, tedy při růstu míry inflace, budou klesat proměnné **průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů poskytnutých bankovními institucemi a míra nezaměstnanosti**.

Při zpětném pohledu na tabulku 4.1 je možné vidět odhad, že výsledek mezi veličinami **míra inflace, počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí a suma nově poskytnutých úvěrů** bude buď pozitivní nebo se hodnota výsledku bude pohybovat velmi blízko okolo nuly. Provedený test tuto hypotézu potvrdil, neboť výsledek vyšel kladně a zároveň je vztah mezi mírou inflace a počtem nově uzavřených smluv po zaokrouhlení 0,06 a druhý vztah, tedy mezi mírou inflace a sumou nově poskytnutých úvěrů, je po zaokrouhlení roven 0,03. Odhadovaný výsledek tedy provedený test potvrdil.

Negativní vztah má **míra inflace** s proměnnými **míra nezaměstnanosti a průměrná úroková míra u spotřebitelského úvěru u bankovních institucí**. Provedený test v první řadě potvrdil opět model Phillipsovy křivky, tedy že při zvyšující se míře inflace bude míra nezaměstnanosti klesat a obráceně. Tento výsledek se také dá zdůvodnit tím, že ve sledovaném období byla míra inflace skutečně nízká a stabilní (s výjimkou prvního roku sledování). Pokud by však ve sledovaném období byla pádivá inflace či dokonce hyperinflace, dal by se spíše očekávat opačný jev. Výsledek testu již ale nepotvrdil hypotézu, že při zvyšující se míře inflace by mělo docházet k nárůstu průměrné úrokové míry. Opět to bude pravděpodobně způsobené tím, že úroková míra u spotřebitelských úvěrů není měnově politický nástroj, který nereaguje na změny úrokových sazeb vyhlášených centrální bankou.

Veličina **míra nezaměstnanosti** má pozitivní vztah mezi **průměrnou úrokovou mírou u spotřebitelských úvěrů u nebankovních institucí a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů nebankovními institucemi**. Negativní vztah vyšel u **míry**

nezaměstnanosti s počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí a s již výše definovanými proměnnými mírou růstu HDP a mírou inflace.

Pozitivní vztah mezi **mírou nezaměstnanosti** a **průměrnou úrokovou mírou** je opačný, než byl prvotní předpoklad. To, že s růstem míry nezaměstnanosti rostou úrokové sazby u spotřebitelských úvěrů je pravděpodobně způsobeno zpřísnující politikou obchodních bank. Ty v době zvyšující se nezaměstnanosti zvyšují své úrokové sazby v reakci na zvyšující se riziko, že klient nebude schopen dostát svých závazků s hrozbou ztráty pracovního místa. Pokud žadatelé o úvěr nebudou mít jistotu udržení si svých pracovních míst a zajistit si tak trvalý příjem, budou v očích obchodní banky rizikovými klienty a ono riziko bude vykompenzováno zvýšením úrokové míry.

Provedený test však již potvrdil pozitivní vztah mezi **mírou nezaměstnanosti** a **sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů**. Tento výsledek tedy říká, že pokud bude růst v České republice míra nezaměstnanosti, bude také růst suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. To je pravděpodobně způsobeno tím, že lidem, kteří ztratili práci nepůjčí klasická obchodní banka, ale „pomoc“ najdou u institucí nebankovních. Tomu to výsledku se však věnuje podrobněji podkapitola 4.2.

Překvapivě negativní výsledek vyšel u **míry nezaměstnanosti s počtem nově uzavřených smluv**. To je pravděpodobně způsobeno tím, že i pro nebankovní instituce jsou nezaměstnaní žadatelé rizikovou záležitostí. Proto nebankovní instituce budou uzavírat méně smluv. Zajímavý je však předchozí výsledek, který naopak říká, že s rostoucí mírou nezaměstnanosti poroste celková vypůjčená suma, ale i tomuto výsledku je podrobněji věnována podkapitola 4.2.

Průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních institucí má negativní vztah s kromě výše zmiňovanými proměnnými s **počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí**. To vyvrátilo prvotní předpoklad, že by s růstem úrokové míry také rostl zájem o uzavírání smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí. Výsledek tedy říká, že pokud poroste průměrná úroková míra, bude se méně uzavírat smluv. To je pravděpodobně způsobeno tím, že úroková míra reaguje na zvyšující se nezaměstnanost, nikoli na zvýšenou poptávku po úvěrech. Zvýšený úrok tedy bude odrazovat zájemce o uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností.

Pozitivní vztah vyšel u zbývajících doposud nepopsaného vztahu mezi **průměrnou úrokovou mírou a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů od nebankovních společností**. Ten již potvrdil onu hypotézu, že s růstem úrokové míry poroste i vypůjčená suma. Výsledek onoho prvotního předpokladu může být ještě doplněn o výsledek testu, že s rostoucí mírou nezaměstnanosti roste celková vypůjčená suma, ale počet nově uzavřených smluv klesá. Znamená to tedy, že pokud poroste nezaměstnanost, poroste taky úroková míra, to sice odradí potenciální žadatele o úvěr, kteří potřebují nižší obnos peněz, ale přibudou uchazeči s potřebou větší finanční výpomoci. Poroste tedy celková suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů.

Zbývá již jen dodefinovat poslední vztah mezi **počtem nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů od nebankovních institucí**. Tento opačný výsledek oproti prvotního předpokladu byl nastíněn v předcházejících odstavcích. To, že s poklesem nově uzavřených smluv bude klesat suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů je pravděpodobně zapříčiněné zvyšující se mírou nezaměstnanosti, která zapříčiní zvýšenou poptávku po větších vypůjčených sumách, avšak zvyšující se úroková míra odradí žadatele o nižší částky, které nutně nepotřebují.

4.2.3 Grangerova kauzalita

V tabulce 4.3 jsou znázorněny výsledky vzájemných vztahů mezi jednotlivými proměnnými. Výsledek testu může být buď kladný, tzn. že růst či pokles jedné veličiny ovlivňuje růst nebo pokles druhé veličiny, anebo výsledek může být záporný čili růst, popřípadě pokles veličiny nemá žádný vliv na vývoj veličiny druhé. Během výpočtu bylo většinou počítáno s časovým zpožděním dvou čtvrtletí (výjimku však tvoří vztah mezi růstem reálného HDP a mírou inflace, kde časové zpoždění jsou čtyři čtvrtletí). Pokud je mezi proměnnými výsledek „*ano*“, znamená to, že proměnná v levém sloupci ovlivňuje proměnnou v horním řádku. Pokud je mezi proměnnými výsledek „*ne*“, znamená to, že proměnná v levém sloupci neovlivňuje proměnnou v horním řádku.

Tabulka 4.3 Výsledky provedeného testu Grangerovy kauzality mezi jednotlivými proměnnými

	HDP	Inflace	Nezaměstnanost	Úroková míra	Počet uzavřených smluv	Suma poskytnutých úvěrů
HDP		Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
Inflace	Ano		Ne	Ne	Ne	Ne
Nezaměstnanost	Ne	Ne		Ne	Ne	Ano
Úroková míra	Ne	Ne	Ne		Ne	Ne
Počet uzavřených smluv	Ne	Ne	Ano	Ano		Ne
Suma poskytnutých úvěrů	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámka: HDP = Růst reálného HDP, Inflace = Míra inflace, Nezaměstnanost = Míra nezaměstnanosti, Úroková míra = Průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních společností, Počet uzavřených smluv = Počet nově uzavřených smluv u nebankovních společností, Suma poskytnutých úvěrů = Suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností.

Růst HDP neovlivňuje míru inflace, počet nově uzavřených smluv, sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů ani míru nezaměstnanosti. Jak již bylo řečeno, u provedeného testu mezi nezaměstnaností a růstem HDP bylo oproti ostatním proměnným počítáno se zpožděním čtyř čtvrtletí, neboť lze očekávat delší časovou reakci na zvýšenou poptávku po statcích a službách, přičemž firmy jsou na tuto zvýšenou poptávku nuceny hledat novou pracovní sílu, aby mohly více vyrábět a uspokojit poptávku. V obráceném případě, při snížení poptávky bude delší časové období trvat, než firmy zareagují propouštěním své pracovní síly. Na co růst HDP má pozitivní vliv, je průměrná úroková míra.

Tempo růst tedy nebude mít vliv na **míru inflace**, neboť jestli výstup ekonomiky roste či v opačném případě klesá, neovlivní cenovou hladinu v dané zemi. Hlavní příčinou, proč růst HDP nemá vliv na míru inflace je takový, že centrální banka České republiky pružně reaguje na zvyšující či snižující se cenovou hladinu využitím svých monetárních nástrojů. Pokud se tedy ekonomice daří a roste HDP, ale i míra inflace, ČNB provede taková opatření, aby růst míry inflace zpomalil. Proto tedy vychází, že růst HDP neovlivňuje míru inflace.

Stejně tak **růst či pokles výkonu ekonomiky** neovlivní **počet nově uzavřených smluv** ani nebude mít vliv na **sumu poskytnutých spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními institucemi**. Díky tomuto zjištění lze říci, že nelze očekávat při růstu či poklesu HDP zvyšující či snižující se počet nově uzavřených smluv a sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů, který by byl zapříčiněn přímo oním růstem či poklesem reálného HDP.

Poslední proměnnou, na kterou **růst reálného HDP** nemá vliv, je **míra nezaměstnanosti**. Jinými slovy výsledek testu říká, že pokud výstup ekonomiky poroste, tak míra nezaměstnanosti se bude snižovat (výsledek testu korelace mezi růstem reálného HDP a mírou nezaměstnanosti), ale nebude to zapříčiněno oním růstem HDP.

Jedinou proměnnou, na kterou **růst reálného HDP** má vliv je veličina **průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů od bankovních společností**. Při přihlédnutí k výsledku korelace mezi těmito proměnnými, který vyšel kladně, bude právě růst ekonomiky mít vliv na růst či pokles těchto úrokových sazeb, ale i obráceně, pokud se ekonomice přestane dařit, ovlivní to úrokovou míru u spotřebitelských úvěrů, které poskytují obchodní banky.

Míra inflace má pozitivní vliv pouze na růst reálného HDP. U ostatních proměnných je vliv této proměnné negativní.

Jak již byli řečeno, **míra inflace** má pozitivní vliv pouze na veličinu **růst reálného HDP**. Tento výsledek tedy říká, že pokud v dané ekonomice poroste cenová hladina, zareaguje na to celkový výstup dané ekonomiky a poroste také. Tady je však důležité opět přihlédnout k výše definovanému pravidlu, že aby skutečně míra inflace pozitivně ovlivnila růst HDP, musí být nízká a stabilní. Tento test tedy teoretický předpoklad potvrdil.

Ať už **míra inflace** bude růst či klesat, nijak to neovlivní **míru nezaměstnanosti**. To tedy znamená, že pokud by ceny v dané ekonomice rostly, tak podle Phillipsovy křivky sice nezaměstnanost bude klesat, ale nebude to zapříčiněné mírou inflace.

Míra inflace nebude ani ovlivňovat **počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností** ani **sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů od nebankovních společností**. Opět to znamená to, že pokud míra inflace bude růst, tak podle výsledku korelace budou počet nově uzavřených smluv a celková suma poskytnutých úvěrů také růst, ale nebude to následkem zvyšující se cenové hladiny.

Průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů od obchodních bank vyšla také negativně a **míra inflace** tak nemá na ni vliv. Podle koeficientu korelace vyšel vztah mezi těmito proměnnými negativní, tzn., že při zvyšující se míře inflace se bude úroková míra snižovat, ale nebude snížení této úrokové míry zapříčiněné zvyšující se cenovou hladinou.

Míra nezaměstnanosti ovlivňuje jen suma nově uzavřených spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností. Všechny zbylé proměnné podle výsledků testu neovlivňuje.

Pokud se tedy **míra nezaměstnanosti** bude snižovat, tak při pohledu na výsledek koeficientu korelace se také bude zvyšovat **suma spotřebitelských úvěrů** a onen růst dlužné částky bude zapříčiněn podle výsledků Grangerovy kauzality zvyšující se mírou nezaměstnanosti.

Překvapujícím výsledkem je, že **míra nezaměstnanosti** nemá vliv na **růst reálného HDP**. Např. v České republice je míra nezaměstnanosti už několik let po sobě velmi nízká a je doprovázená ekonomickým růstem. Tento růst je podle řady významných ekonomů tažen právě velmi nízkou mírou inflace. Tento výsledek je pravděpodobně způsoben tím, že pro data byla vybrána období, ve kterých byla ekonomická krize, při které dochází k velkým výkyvům makroekonomických ukazatelů od „normálního“ období. Zároveň je možné, že výsledek byl také ovlivněn krátkou časovou řadou.

Míra nezaměstnanosti nemá vliv ani na **míru inflace**. Výsledek testu koeficientu korelace sice potvrdil model Phillipsovy křivky a dokázal, že vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou inflace je nepřímý úměrný vztah. Neznaменá to ale, že pokud bude míra nezaměstnanosti klesat, bude to mít přímý vliv na růst cenové hladiny. Alespoň ne v tomto sledovaném období, ve kterém byla ekonomická krize a následné vzpamatovávání se z ní.

Míra nezaměstnanosti nemá vliv ani na **sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností**. Znamená to tedy, že pokud se bude uzavírat více či méně smluv o spotřebitelském úvěru poskytnutých nebankovními institucemi, nebude to ovlivněno mírou nezaměstnanosti.

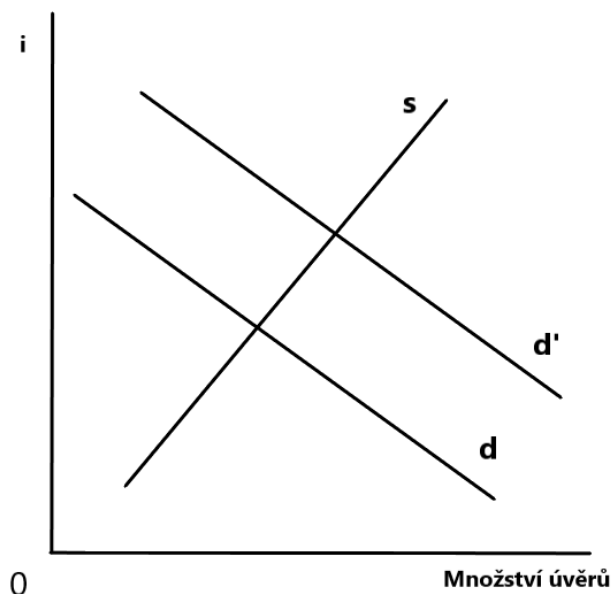
Poslední proměnou, na kterou **míra nezaměstnanosti** nemá vliv, je **průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů u bankovních institucí**. Výsledek provedeného testu koeficientu korelace vyšel pozitivně, avšak neznaменá to, že růst průměrné úrokové sazby bude zapříčiněna růstem nezaměstnanosti.

Další zkoumanou proměnnou je **počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností**. Tato proměnná pozitivně ovlivňuje nezaměstnanost a průměrnou úrokovou míru u bankovních společností. Ostatní proměnné neovlivňuje.

Na první pohled to zní nelogicky, aby počet nově uzavřených smluv měl vliv na míru inflace. Důležité je však zmínit, že tento výsledek je do značné míry ovlivněn daty, které mohou být zkreslené. Zaprvé, počet nově uzavřených smluv neříká nic o tom, kolik fyzických osob smlouvy skutečně podepsalo, neboť jedna osoba může podepsat smluv několik. Zadruhé, může hrát svou roli opět to, že vybraná data obsahují krizové a po krizové období, které může v tomhle ohledu s kombinací neznámým počtem osob, které uzavřely smlouvy, podat nepřesný výsledek.

Dále má **počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních institucí** vliv na **průměrnou úrokovou míru u spotřebitelských úvěrů u bankovních institucí**. To může být způsobené opět výše definovanými nedostatky této proměnné, anebo to může být poměrně zajímavý výsledek. Pokud by výsledek nebyl nikterak zkreslen, znamenalo by to, že o výši úrokových sazeb u spotřebitelských úvěrů poskytnutých bankovními institucemi rozhoduje počet nově uzavřených smluv. Pro obchodní banky by tento nebankovní sektor byl natolik důležitý, že by to dokázalo ovlivnit jejich úrokovou politiku. Tento jev by se také dal znázornit grafem, který je na obrázku 4.3, kdy původní poptávka po nebankovních spotřebitelských úvěrech (d) se zvýší (d'). Pokud nabídková křivka (s) zůstane stejná, zvýší se tím úroková míra (i).

Obrázek 4.3 Vztah mezi poptávkou a úrokovou mírou

Zdroj: Jurečka (2017), vlastní zpracování

Počet nově uzavřených smluv neovlivňuje **růst reálného HDP**. To tedy znamená, že pokud se bude podepisovat více smluv o spotřebitelském úvěru, nebude to mít vliv na celkový výstup dané ekonomiky. Důvod je takový, že trh s nebankovními úvěry je příliš malý na to, aby mohl ovlivňovat takový makroekonomický ukazatel, jakým je reálný HDP.

Další proměnnou, kterou **počet nově uzavřených smluv** neovlivňuje, je **míra inflace**. Důvod je stejný jako u růstu reálného HDP. Jedná se o příliš malý trh na to, aby dokázal ovlivňovat míru inflace.

Poslední proměnnou, na kterou **počet nově uzavřených smluv** nemá vliv je **suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností**. Znamená to tedy, že i když se bude zvyšovat či snižovat celkový počet uzavřených smluv, nebude to mít žádný vliv na sumu půjčených peněz.

Suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností na základě provedeného testu neovlivňuje žádnou ze zkoumaných veličin. Znamená to tedy, že ať je výsledek koeficient korelace jakýkoliv, nebude vývoj této proměnné jakýmkoliv způsobem ovlivňovat jiné proměnné.

Stejný výsledek je i u proměnné **průměrná úroková míra u spotřebitelských úvěrů od bankovních institucí**. Zdůvodnění je naprosto stejné, jako u proměnné předcházející.

4.3 Vztah úvěrů a makroekonomických veličin

Klíčovým bodem pro tuto závěrečnou práci je vztah mezi sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních společností a mírou nezaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že proměnná počet nově uzavřených smluv o spotřebitelském úvěru u nebankovních společností zkresluje data, neboť není možné dohledat informace o skutečném počtu fyzických osob, kteří smlouvu o nebankovním spotřebitelském úvěru uzavřeli, nebude s touto proměnnou již nadále pracováno.

Jak již bylo zmíněno, nejdůležitějším vztahem je mezi mírou nezaměstnanosti a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů u nebankovních institucí. Pomocí provedeného testu korelace bylo zjištěno, že mezi mírou nezaměstnanosti a sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů je vztah pozitivní. To znamená, že pokud bude růst míra nezaměstnanosti, bude zároveň růst suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. Následný provedený test Grangerovy kauzality přišel s výsledkem, že tento pozitivní vztah není náhodný a že míra nezaměstnanosti přímo ovlivňuje onu sumu. Bude-li tedy v České republice růst míra nezaměstnanosti, bude také růst vypůjčená suma u nebankovních společností, a navíc to bude zapříčiněné právě zvyšující se mírou nezaměstnanosti.

Vysvětlení lze hledat tak, že na trhu při rostoucí míře nezaměstnanosti bude méně bonitních klientů, kteří by byli schopni zastat svých závazků a pro obchodní banku se stávají příliš rizikovými klienty. Tito neúspěšní žadatelé o spotřebitelský úvěr půjdou hledat finanční pomoc k nebankovním institucím, které půjdou do většího rizika výměnou za vyšší úrok oproti úroku, které poskytují bankovní instituce.

Tento výsledek však může představovat poměrně značné problémy. Pokud člověk, který ztratí práci, hledá finanční pomoc u nebankovních společností, které si budou chtít riziko spojené s neplacením úvěru vykompenzovat zvýšením úroku, může se tento klient dostat do velkých potíží. Bude totiž velmi pravděpodobné, že tato finanční pomoc zprvu zamýšlená jako krátkodobé řešení, dokud si nezaměstnaný opět nenajde práci, se bude opakovat. Pokud si nezaměstnaný stále nenajde práci a nebude schopen ručit za své závazky, bude nucen opět hledat finanční výpomoc u nebankovních společností. Z původně jedné malé finanční výpomoci se najednou stane více, dlužná částka roste a případ může skončit až exekucí klienta.

Růst či pokles výkonu ekonomiky neovlivní sumu poskytnutých spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními institucemi. Díky tomuto zjištění lze říci, že nelze

očekávat při růstu či poklesu HDP zvyšující či snižující se sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů. I když při recesi bývá vyšší míra nezaměstnanosti, při které se zvyšuje zájem o nebankovní spotřebitelské úvěry, tak ekonomické cykly nemají **přímý** vliv na vypůjčenou částku. Dané ekonomice se nemusí dařit, ale vyvolání rostoucího zájmu o nebankovní spotřebitelské úvěry bude zaznamenán až při doprovodném jevu recese, zvyšující se míře nezaměstnanosti. Důvodem, proč neovlivňuje suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů růst reálného HDP je takový, že se jedná o příliš malý trh, na kterém se obchoduje s takovou sumou, která svou velikostí není schopna ovlivňovat celkový výstup ekonomiky.

Korelační koeficient mezi sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů a mírou inflace sice vyšel kladně, avšak hodnota korelačního koeficientu činí pouze 0,03. Vzájemný vztah na základě Grangerovy kauzality mezi těmito veličinami se také nepotvrdil. Tento výsledek je pravděpodobně ovlivněn tím, že míra inflace je ve sledovaném období velmi nízká, a tak neslouží jako motivační prvek pro zvýšení zájmu o nebankovní spotřebitelské úvěry. Pokud by v dané ekonomice rostla míra inflace a zároveň by nerostly reálné mzdy, dalo by se očekávat, že obyvatelstvo bude hledat finanční prostředky pro uspokojování svých potřeb na kapitálovém trhu. V první řadě by hledali pomoc u bankovních společností. V případě, že by žadatel o spotřebitelský úvěr již měl svých závazků více, v očích obchodních bank by nebyl bonitní (resp. by nebyl schopen ručit za své závazky) a tyto banky by již úvěr neposkytly. Žadatel by tak hledal pomoc pravděpodobně u nebankovních institucí, které by žadateli půjčily za patřičný úrok odpovídající riziku splacení úvěru. Výsledek testu však říká, že za takové míry inflace, která byla naměřena ve sledovaném období, neovlivní suma nově poskytnutých úvěrů. Důvodem, proč suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů neovlivňuje míru inflace je stejný, jako v případě růstu reálného HDP.

Koeficient mezi sumou nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů a průměrnou úrokovou mírou u spotřebitelských úvěrů u bankovních společností vyšel pozitivně, ale tyto proměnné se mezi sebou navzájem neovlivňují. Výsledek tedy říká, že při růstu dlužné sumy sice poroste úroková míra, ale nebude to způsobené oním růstem poskytnutých spotřebitelských úvěrů a obráceně. Výsledek tedy říká, že pro obchodní banky je trh s nebankovními spotřebitelskými úvěry natolik bezvýznamný, že se nemusejí se svou úvěrovou politikou řídit tímto trhem. Z pohledu druhé strany, tedy z pohledu sumy nově poskytnutých spotřebitelských úvěr, není tato vypůjčená výše ovlivněna úrokovou mírou bank

obchodních, což znamená, že nebankovní instituce pravděpodobně nesledují trh se spotřebitelskými úvěry nabízené obchodní bankami.

Při sečtení všech nových výsledků je možné vyvodit zajímavé závěry. Míra nezaměstnanosti jako jediná ovlivňuje sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů poskytnuté nebankovními institucemi. Znamená to, že čím bude vyšší míra nezaměstnanosti, tím bude vyšší suma poskytnutých peněžních prostředků. Ve třetí kapitole je možné vidět, že největší míra nezaměstnanosti je několik let po hospodářském dnu a obecně lze říci, že míra nezaměstnanosti je vyšší v období recese než při období expanze. Nejnížší míra nezaměstnanosti často bývá zaznamenávána v období ekonomické expanze. Nejvyšší míra nezaměstnanosti v období sledovaném v této závěrečné práci byla zaznamenána v rocích 2010 (7,3 %), 2012 a 2013 (v obou letech shodně 7 %) (ČSÚ, 2019a). Při přihlédnutí k časovému zpoždění je velmi nízká míra inflace právě po roce 2012 a 2013 (ČSÚ, 2019b). Ekonomický růst se v roce 2012 po krátkém oživení po krizovém roce 2008 opět ponořil do záporných hodnot (ČSÚ, 2019d). A právě v tomto roce začíná trh s nebankovními spotřebitelskými úvěry opět růst. Při pohledu na graf 3.1 je sice vidět, že růst již není tak markantní jako před rokem 2008, ale při zohlednění toho, že míra nezaměstnanosti se drží na velmi nízkých číslech je tedy dle výsledku analýzy jasné, že je to ovlivněno právě onou nízkou mírou nezaměstnanosti.

4.4 Kontrolní vztahy makroekonomických veličin

Test korelace potvrdil, že pokud roste reálný HDP, poroste také míra inflace. Samozřejmě platí i opačný případ, kdy obě veličiny budou klesat. Provedený test však potvrdil, že růst reálného HDP nemá vliv na růst míry inflace, ale právě rostoucí inflace se podílí na růstu výstupu ekonomiky.

Při ekonomické expanzi se míra nezaměstnanosti bude snižovat. Tento výrok potvrdil negativní výsledek testu korelace. To, že výsledek Grangerovy kauzality podal výsledek, že růst HDP neovlivní míru nezaměstnanosti, překvapující není. Již ale nepotvrdil, že snižující se míra nezaměstnanosti zapříčiňuje ekonomický růst. Jak již ale bylo výše zmíněno, je tento výsledek ovlivněn krizovým obdobím z roku 2008, kdy naměřená data při krizi jsou velmi specifické a ekonomické teorie a poučky zde často neplatí.

Korelační koeficient u dvojice růst reálného HDP a průměrná úroková míra u spotřebitelského úvěru u bankovních společností vyšel negativně (avšak míra korelace je velmi slabá). S růstem ekonomiky bude jen velmi zanedbatelně klesat úroková míra u

spotřebitelských úvěrů. Následný test ukázal, že právě ekonomický růst ovlivňuje tuto úrokovou míru. Nikoli však obráceně. To je způsobené zaprvé tím, že při expanzi také klesá nezaměstnanost (jak již bylo prokázáno) a na trhu tak je více bonitních klientů, kteří jsou schopni ručit za své závazky. Riziko nesplacení úvěru klesá, a to se projeví na snížení úrokové míry. Druhým důvodem může být to, že ve sledované období je míra inflace víceméně stabilní a nízká. Pravděpodobně by se dalo očekávat, že pokud by míra inflace byla dvou a víceciferná, centrální banka by zakročila a svými monetárními nástroji by se pokusila míru inflace „zkrotit“ (ČNB by zakročila daleko dřív, neboť jejím cílem je držet míru inflace okolo 2 %). K tomuto účelu by zvýšila svou dvoutýdenní repo sazbu, která by zapříčinila růst úrokových sazeb u spotřebitelských úvěrů poskytnutých bankovními institucemi. Znamenalo by to tedy, že pokud by míra inflace rostla, rostly by s ní i ony úrokové sazby.

Vztah mezi mírou inflace a mírou nezaměstnanosti je negativní, a zároveň test Grangerovy kauzality neprokázal, že by jedna veličina měla vliv na druhou. Byla však potvrzená Phillipsova křivka, která byla již definovaná. Pokud by však ve zkoumaném období byla pádivá inflace či dokonce hyperinflace, míra nezaměstnanosti by neklesala, ale naopak by se pravděpodobně zvyšovala.

Výsledek korelačního koeficientu říká, že při zvyšující se míře inflace průměrná úroková míra u bankovních společností bude klesat. Ani jedna z proměnných neovlivňuje tu druhou. Zdůvodnění, proč míra inflace a tato průměrná úroková míra na sebe nereagují již bylo vysvětleno.

Zbývá již jen poslední vztah, a to vztah mezi mírou nezaměstnanosti a průměrnou úrokovou mírou u spotřebitelských úvěrů u bankovních společností. Výsledek korelace poskytl informaci, že pokud bude růst míra nezaměstnanosti, bude se tato úroková sazba zvyšovat. Tento výsledek znovu potvrzuje domněnku, že pokud bude v dané ekonomice více nezaměstnaných, bude tak na trhu méně klientů schopných ručit za své závazky, Tím bude stoupat riziko splacení, na které budou banky reagovat zvýšením svých sazeb u spotřebitelských úvěrů.

5 Závěr

Tato závěrečná práce je věnována problematice nebankovních spotřebitelských úvěrů, a jak je jejich množství ovlivňováno mírou nezaměstnanosti a ekonomickými cykly. Druhá kapitola sloužila k definování pojmů, které jsou nezbytné k pochopení problematiky. Mezi stěžejní pojmy patří především nebankovní společnosti, úvěr, úrok, HDP, nezaměstnanost, inflace a ekonomické cykly. V následující kapitole byl popsán zejména vývoj sumy spotřebitelských úvěrů poskytnutých nebankovními společnostmi po vypuknutí krize do konce roku 2018. Ve stejném období byly také znázorněny makroekonomické veličiny, tedy vývoj reálného HDP a míry inflace a nezaměstnanosti. Čtvrtá kapitola si kladla za cíl zodpovědět otázky položené v úvodu, a to, zdali mají míra nezaměstnanosti a ekonomické cykly vliv na sumu nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů od nebankovních společností.

Na první položenou otázku ekonometrický model odpověděl kladně. Při rostoucí míře nezaměstnanosti bude růst suma nově poskytnutých spotřebitelských úvěrů od nebankovních společností, kdy tento nárůst je zapříčiněn právě zvyšující se mírou nezaměstnanosti. To je způsobené především tím, že lidem, kteří přišli o práci najednou chybí trvalý příjem a jsou nuceni hledat pomoc na kapitálových trzích. Vzhledem k tomu, že nemají trvalý příjem a nejsou schopni zaručit splacení úvěru, obchodní banky toto riziko nepodstoupí a finanční pomoc jim neposkytnou. Neúspěšní žadatelé jsou nuceni přejít na nebankovní trh a zažádat o úvěr nebankovní společnost. Tyto společnosti jsou ochotny úvěr poskytnout, avšak toto zvýšené riziko si vykompenzují vyšší úrokovou mírou a dalšími tvrdšími podmínkami splacení úvěru. To může být pro žadatele velký problém, neboť pokud na trhu práce budou i nadále chybět volná pracovní místa a neobnoví svůj trvalý příjem, nebudou schopni dostát svých závazků. Tento problém budou pravděpodobně řešit další nebankovní výpomocí, aby s ní splatili prvotní úvěr. Tento proces se může opakovat, dlužníkovy rostou jeho závazky a celý tento proces může skončit až exekucí klienta.

Na druhou položenou otázku, tedy zdali ekonomické cykly mají vliv na onu sumu nebankovních spotřebitelských úvěrů, provedený test odpověděl negativně. Je dokázáno, že při ekonomické krizi dochází ke zvýšení míry nezaměstnanosti a jak vyplývá z výše provedeného testu, při zvyšující se míře nezaměstnanosti poroste výše poskytnutých spotřebitelských úvěrů pro osobní potřebu. To však neznamená, že přímo ekonomické cykly ovlivňují tuto sumu. Při ochlazování ekonomiky nejprve postupně bude s časovým zpožděním docházet k nárůstu míry nezaměstnanosti a pak s dalším časovým zpožděním bude docházet k nárůstu sumy poskytnutých nebankovních spotřebitelských úvěrů. I při výpočtu

k zohlednění této skutečnosti, ekonometrický model nepotvrdil přímý vliv ekonomických cyklů.

Na základě zjištění těchto výsledků se nabízí otázka, zdali nárůst nebankovních úvěrů při zvýšené míře nezaměstnanosti může být problémem, a pokud ano, jak ho řešit. Na jedné straně to problém být nemusí, protože nezaměstnaným chybí příjem ze zaměstnání či samostatně výdělečné činnosti a tento výpadek peněžního přísunu řeší finanční výpomocí. Vypůjčenými finančními prostředky mohou uspokojovat své potřeby nakupováním statků a služeb a byť ve velmi malé míře, podpoří touto spotřebou ekonomiku. To, že existuje možnost vypůjčit si na nebankovním trhu, může nezaměstnanému pomoci se překlenout přes tíživou životní situaci, než si opět najde zaměstnání a bude mít opět trvalý příjem. Na druhé straně se nezaměstnanému nemusí podařit najít si nové pracovní místo. Vzhledem k tomu, že nebankovní instituce, stejně tak jak obchodní banky, nebudou čekat se splacením úvěru, bude nezaměstnaný hledat další výpomoc v podobě spotřebitelského úvěru. Své závazky tak bude splácet dalšími úvěry a celý proces může skončit až exekucí. Pokud se v ekonomice ocitne zvýšené množství lidí neschopných dostát svých závazků, může to vézt ke vzniku řady problémů.

Nejjednodušším řeším na předcházení těchto problémů se nabízí zlepšení finanční gramotnosti obyvatelstva. Pokud by lidé část svých příjmů odkládali na „horší časy“, tak v případě výpadku finančních prostředků by tuto situaci mohli zvládnout právě díky uspořeným penězům. Další možností by bylo zákonné opatření, které by zastřešovalo součet maximálně možných vypůjčených peněz v případě nezaměstnanosti. Vzniklé opatření by mělo zamezit tomu, aby z původně vypůjčené částky v řádech několika tisíců se stane dlužná částka v řádech několika stovek tisíců. Toto opatření by však mělo háček v podobě nemožnosti žadatele požádat o chybějící finanční prostředky i v takové situaci, kdy peněžními prostředky se nechystá splatit jiný úvěr, ale vznikl mu nějaký neodkladný výdaj.

Závěry této závěrečné práce tak nabízejí možnost pokračování ve výzkumu zabývající se touto problematikou. Určitě se zde nabízí možnost zkoumání následků zvyšujícího se množství těchto úvěrů v období zvýšené nezaměstnanosti jak na samotné dlužníky, tak třeba i na regiony nejvíce postižené zadlužením. Také by se dal řešit kauzální vztah mezi mírou nezaměstnanosti a počtem nových exekucí nebo jaký vliv zvyšující se zadlužení obyvatelstva má na ekonomický růst a rozvoj.

Seznam použité literatury

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2008c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2008* [online]. 2019 [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2008* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v r. 2008* [online]. [cit.

20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2009d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v r. 2009* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2010d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v r. 2010* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2011d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2011* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2012d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2012* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2013d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2013* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2014d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2014* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2015d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2015* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2016d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2016* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2017d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018a). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018a). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2017* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018b). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. čtvrtletí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018b). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. čtvrtletí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018c). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1. pololetí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018c). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1. pololetí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018d). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v 1-3. čtvrtletí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2018d). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v 1-3. čtvrtletí 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2019). *Pořadí členských společností ČLFA podle vstupního dluhu ve spotřebitelských úvěrech poskytnutých v r. 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE (2019). *Zpráva o stavu a vývoji nebankovního leasingového, úvěrového a factoringového trhu v ČR v roce 2018* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2017>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA (2019a). *Jak se vyvíjela dvoutýdenní repo sazba ČNB?* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/faq/jak_se_vyvijela_dvoutydeni_repo_sazba_cnb.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA (2019b). *Čtvrtletní úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR - nové obchody (%)*, [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=12922&p_strid=AAABAA&p_lang=CS

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019a). *Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-C&pvo=ZAM01-C&u=v413_VUZEMI_97_19

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019b). *Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP – meziroční index* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=43&katalog=31779&pvo=CEN08B&pvo=CEN08B&evo=v1282 !_CEN-SPO-MEZIR-R_1

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019c). *Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace ECOICOP – meziroční index* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=2218&katalog=31779&pvo=CEN08B3&pvo=CEN08B3&evo=v1877 !_CEN-SPO-MEZIR-ER_1#w=

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019d). *Hrubý domácí produkt – Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr

DOHNAL, Jakub (2011). *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou*. Praha: Leges. Praktik. ISBN 978-80-87212-76-9.

- ESSOX, s.r.o. (2019). *Historie a vlastnická struktura*. [online]. [cit. 22. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.essox.cz/o-nas>
- GREENE, William H (2003). *Econometric analysis*. 5. vyd. V Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. ISBN 0-13-066189-9.
- HOLMAN, Robert (2018). *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1.
- HOME CREDIT, a.s. (2019). *Společnost Home Credit, a.s.* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.homecredit.cz/o-nas/o-home-credit>
- JUREČKA, Václav (2017). *Makroekonomie*. 3. vydání. Praha: Grada Publishing. Expert. ISBN 978-80-271-0251-8.
- KALABIS, Zbyněk (2012). *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0001-8.
- KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN (2012). *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates. ISBN 80-86572-76-5.
- KRUGMAN, Paul R (2009). *Návrat ekonomické krize*. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7021-984-3.
- Občanský zákoník: novelizované znění: redakční uzávěrka 20. 8. 2018. Ostrava: Sagit, 2018. ÚZ: úplné znění, číslo: 1275. ISBN 978-80-7488-308-8.
- PENÍZE.CZ (2019). *Výpis z obchodního rejstříku*. [online]. [cit. 22. 3. 2019]. Dostupné z: <https://rejstrik.penize.cz/25085689-cetelem-cr-a-s>
- POLOUČEK, Stanislav (2013). *Bankovníctví*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9.
- PROVIDENT FINANCIAL, s.r.o. (2019). *O firmě Provident Financial, s.r.o.* [online]. [cit. 22. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.provident.cz/o-nas>
- QUANTITATIVE MICRO SOFTWARE (2010). *EViews 7 User's Guide I*. United States of America. ISBN 978-1-880411-40-7
- REVENDA, Zbyněk (2012). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-240-6.
- Roční procentní sazba nákladů, Příloha č. 1 k zákonu č. 257/2016 Sb. Zákon o spotřebitelském úvěru. In (2016). *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 100, s. 3850-

3853. Dostupné také z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/788-zakon-o-spotrebitelskem-uveru.pdf>

SHARMA, Arun Kumar (2005). *Text Book of Correlations and Regression*. New Delhi: Discovery Publishing House. ISBN 81-7141-935-6.

SMRČKA, Luboš (2010). *Rodinné finance: ekonomická krize a krach optimismu*. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-199-4.

ŠÁMAL, Pavel (2012). *Trestní zákoník II: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5. Právní předpisy.

VEŘEJNÝ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN (2019). *Úplný výpis z obchodního rejstříku GE Money Multiservis, s.r.o. v likvidaci, C 201985 vedená u Městského soudu v Praze* [online]. [cit. 20. 3. 2019]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=370129&typ=UPLNY>

VESELÁ, Jitka. (2011). *Investování na kapitálových trzích*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-647-9.

Seznam zkratk

CPI	Consumer Price Index (Index spotřebitelských cen)
ČLFA	Česká leasingová a finanční asociace
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
IDP	Implicit Price Deflator (Implicitní cenový deflátor)
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
ÚP	Úřad práce

Seznam tabulek

Tabulka 4.1 Vztahy mezi jednotlivými proměnnými dle teoretických předpokladů	35
Tabulka 4.2 Výsledky Pearsonova korelačního koeficientu mezi jednotlivými proměnnými	41
Tabulka 4.3 Výsledky provedeného testu Grangerovy kauzality mezi jednotlivými proměnnými	45

Seznam grafů

Graf 3.1 Vývoj nebankovních spotřebitelských úvěrů	23
Graf 3.2 Výše poskytnutých spotřebitelských úvěrů u vybraných společností za období 2008 až 2018	27
Graf 3.3 Podíl všech členských společností ČLFA poskytující nebankovní spotřebitelské úvěry v České republice za období 2008 až 2018	28
Graf 3.4 Podíl všech členských společností ČLFA poskytující nebankovní spotřebitelské úvěry v České republice za období 2008 až 2018 zahrnující simulované výsledky společnosti CETELEM ČR, a.s.	29
Graf 3.5 Vývoj reálného HDP v České republice	30

Seznam obrázků

Obrázek 2.1 Fáze a průběh ekonomických cyklů.....	15
Obrázek 4.1 Původní Phillipsova křivka.....	37
Obrázek 4.2 Samuelsonova a Solowowa verze Phillipsovy křivky	38
Obrázek 4.3 Vztah mezi poptávkou a úrokovou mírou	49

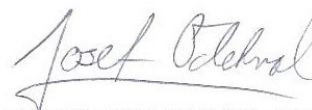
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 3.5.2019

Josef Odehnal

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výsledky testů Grangerovy kauzality v programu Eviews

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:02			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
INFLACE nezapříčiňuje HDP	26	4.73911	0.0200
HDP nezapříčiňuje INFLACE		0.35658	0.7042

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:07			
Vzorek: 1 28			
Zpoždění: 4			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
NEZAMĚSTNANOST nezapříčiňuje HDP	24	0.87120	0.5038
HDP nezapříčiňuje NEZAMĚSTNANOST		1.27171	0.3244

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:12			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
POČET nezapříčiňuje HDP	25	0.06507	0.9372
HDP nezapříčiňuje POČET		1.13773	0.3404

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:15			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
SUMA POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ nezapříčiňuje HDP	25	0.14782	0.8635
HDP nezapříčiňuje SUMU POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ		0.91823	0.4154

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:20			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
NEZAMĚŠTNANOST nezapřičiňuje INFLACE	26	0.46298	0.6357
INFLACE nezapřičiňuje NEZAMĚŠTNANOST		0.31296	0.7346

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:26			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
POČET UZAVŘENÝCH SMLUV nezapřičiňuje INFLACE	25	0.57558	0.5714
INFLACE nezapřičiňuje POČET UZAVŘENÝCH SMLUV		2.37129	0.1191

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:33			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
INFLACE nezapřičiňuje SUMU POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ	25	0.24567	0.7845
SUMA POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ nezapřičiňuje INFLACE		0.51736	0.6039

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:40			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
POČET UZAVŘENÝCH SMLUV nezapříčiňuje NEZAMĚSTNANOST	25	5.56985	0.0119
NEZAMĚSTNANOST nezapříčiňuje POČET UZAVŘENÝCH SMLUV		0.91871	0.4152

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:45			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
SUMA POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ nezapříčiňuje NEZAMĚSTNANOST	25	0.39079	0.6816
NEZAMĚSTNANOST neovlivňuje SUMU POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ		2.52399	0.1053

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 13:56			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
SUMA POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ nezapříčiňuje POČET UZAVŘENÝCH SMLUV	25	1.89828	0.1759
POČET UZAVŘENÝCH SMLUV nezapříčiňuje SUMU POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ		1.37175	0.2765

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 17:41			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
HDP nezapříčiňuje ÚROKOVOU MÍRU	26	2.49458	0.1067
ÚROKOVÁ MÍRA nezapříčiňuje HDP		0.69441	0.5105

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 17:51			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
INFLACE nezapříčiňuje ÚROKOVOU MÍRU	26	0.41667	0.6646
ÚROKOVÁ MÍRA nezapříčiňuje INFLACE		0.37513	0.6917

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 20:03			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
NEZAMĚSTNANOST nezapříčiňuje ÚROKOVOU MÍRU	26	2.24089	0.1312
ÚROKOVÁ MÍRA nezapříčiňuje NEZAMĚSTNANOST		0.17037	0.8445

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 20:10			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
POČET nezapříčiňuje ÚROKOVOU MÍRU	25	8.93482	0.0017
ÚROKOVÁ MÍRA nezapříčiňuje POČET		0.87076	0.4339

Párový test Grangerovy kauzality			
Datum: 15. 4. 2019 Čas: 20:15			
Vzorek: 2008Q1 2014Q4			
Zpoždění: 2			
Nulová hypotéza	Období	F-Statistika	Pravděpodobnost
SUMA POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ nezapříčiňuje ÚROKOVOU MÍRU	25	1.02160	0.3781
ÚROKOVÁ MÍRA nezapříčiňuje SUMU POSKYTNUTÝCH ÚVĚŘŮ		1.33696	0.2851

Příloha č. 4 Vývoj míry nezaměstnanosti (mezičtvrtletní) v letech 2008 až 2018

Příloha č. 3 Vývoj míry inflace (mezičtvrtletní) v letech 2008 až 2018

